

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอ่าน
4. การสอนอ่าน
5. การสอนอ่านแบบ KWL – PLUS
6. ความพึงพอใจในการเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2544 ก, หน้า 1 - 10) ได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไว้ดังนี้

ความสำคัญ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมและช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ความคิดวิเคราะห์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสุนทรียภาพ โดยการบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรม ดังนั้นภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทย

ธรรมชาติ/ ลักษณะเฉพาะ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจมีจุดมุ่งหมายแสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึก ภาษาไทยมีระดับของภาษา ซึ่งต้องใช้ให้เหมาะสมแก่กาลเทศะและบุคคล ภาษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ตามสภาพวัฒนธรรม สังคมและเศรษฐกิจ ดังนั้นการใช้ภาษาจึงเป็นทักษะที่ผู้ใช้ต้องฝึกฝนให้ชำนาญไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการสื่อสารต่าง ๆ รวมทั้งต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาเพื่อสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพ

วิสัยทัศน์

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือเพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจกัน เป็นการเรียนรู้เรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบัน และเป็นวัฒนธรรมของชาติ ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ทุกทักษะ จนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกใช้คำเรียบเรียงความคิด ความรู้ และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคล และมีประสิทธิภาพ

เป็นวัฒนธรรมทางภาษาให้เกิดความชื่นชม ซาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย ทั้งคุณค่าด้านวรรณคดี และภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ไว้ ภาษาไทยเกี่ยวข้องกับความคิด เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิด จึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ใช้ภาษาในทางสร้างสรรค์ สละสลวยงดงาม ย่อมเป็นการสร้างเสริมบุคลิกภาพ

ภาษาไทยมีเนื้อหาสาระ มีกฎเกณฑ์ทางภาษา ที่ผู้ใช้ภาษาต้องรู้และใช้ภาษาให้ถูกต้อง เป็นวัฒนธรรมที่มีคุณค่ายิ่ง ดังนั้นการเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนวรรณคดี วรรณกรรม ภูมิปัญญาทางภาษาที่ถ่ายทอดความรู้สึกลึกซึ้ง ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษาในบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและความภาคภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้ส่งสมมา

คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมดังนี้

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี
2. สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดอย่างเป็นระบบ
4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้ และใช้ภาษาในการพัฒนาตน และสร้างสรรค์อาชีพการงาน
5. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทยภูมิใจ ชื่นชมในวรรณคดี และวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย
6. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามกาลเทศะ และบุคคล
7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
8. มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ ที่กว้างไกลและลึกซึ้งและเมื่อจบในช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสาระภาษาไทย ผู้เรียนต้องมีความสามารถ ดังต่อไปนี้

- 8.1 สามารถอ่านอย่างมีสมรรถภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น
- 8.2 เข้าใจวงคำศัพท์ที่กว้างขึ้น ส่วนวนโวหารที่ลึกซึ้ง แสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ ประเมินค่าเรื่องอ่านอย่างมีเหตุผล
- 8.3 เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศ
- 8.4 เขียนเรียงความ ย่อความ และจดหมาย เขียนอธิบาย ชี้แจง รายงาน เขียนแสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง และเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 8.5 สามารถสรุปความ จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วินิจฉัยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู
- 8.6 รู้จักเลือกใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความได้อย่างประณีต จัดลำดับความคิด ขั้นตอนในการนำเสนอตามรูปแบบของงานเขียนประเภทต่างๆ
- 8.7 พุดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์ และการประเมินเรื่องราวต่าง ๆ พุดเชิญชวนอวยพร และพุดในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
- 8.8 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและการนำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย
- 8.9 สามารถใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ โน้มน้าวใจ ปฏิเสธเจรจาต่อรอง ด้วยภาษาและกิริยาที่สุภาพ
- 8.10 ใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้ การทำงาน และใช้อย่างสร้างสรรค์เป็นประโยชน์
- 8.11 ใช้หลักการพินิจคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม พิจารณาวรรณคดีและวรรณกรรมให้เห็นคุณค่าและนำประโยชน์มาใช้ในชีวิต
- 8.12 สามารถแต่งกาพย์ กลอน และโคลง
- 8.13 สามารถร้องเล่นหรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านและบทเพลงกล่อมเด็กในท้องถิ่น
- 8.14 มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด และมีนิสัยรักการอ่าน การเขียน สารที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย
 - 8.14.1 สารที่ 1 การอ่าน
 - 8.14.2 สารที่ 2 การเขียน
 - 8.14.3 สารที่ 3 การฟังการดูและการพูด
 - 8.14.4 สารที่ 4 หลักการใช้ภาษา
 - 8.14.5 สารที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ในสาระการอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1: ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

1. สามารถอ่านอย่างมีสมรรถภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้นเข้าใจวงคำศัพท์กว้างขวางขึ้น เข้าใจสำนวนและโวหารการบรรยายการพรรณนาอธิบายและสารก สามารถใช้บริบทการอ่านสร้างความเข้าใจการอ่านและใช้แหล่งความรู้พัฒนาประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้น นำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

2. สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่านประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผลโดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลายพัฒนาการอ่านสามารถเล่าเรื่องย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงตามลักษณะคำประพันธ์ที่หลากหลาย และวิเคราะห์คุณค่าด้านภาษา เนื้อหา และสังคม จำบทประพันธ์ที่มีคุณค่านำไปใช้อ้างอิงได้ เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างกว้างขวาง เพื่อพัฒนาตนด้านความรู้และการทำงาน มีมารยาทการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องศึกษาวิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ ในส่วนบทบาทของผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้ออกความรู้แก่ผู้เรียนเป็นการสนับสนุน เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 22)

1. เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน

2. คิดค้นเทคนิคจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบใหม่ ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับความรู้ เนื้อหา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น

3. จัดกระบวนการเรียนรู้ หลายรูปแบบ โดยผู้สอนคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข เช่น การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา นอกจากนี้ การสอนยังต้องสอดแทรกคุณธรรมในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อ

การสื่อสาร ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษาได้ครบทุกทักษะการสื่อสาร การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย เกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญ การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคน เป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพทางภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและสังคม การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีชีวิตและศิลปะการใช้ภาษา ใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษา

วิธีการที่กล่าวมาข้างต้นผู้สอนสามารถนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้เรียนและธรรมชาติของสาระการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (กรมวิชาการ, 2544 ข, หน้า 24)

การวัดและการประเมินผล

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ด้านภาษาเป็นงานที่ยากซึ่งต้องการความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการพัฒนาทางภาษา ดังนั้นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่วัดผลการเรียนรู้ด้านภาษาจำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ภาษา เพื่อเป็นพื้นฐานการดำเนินงานดังนี้ (กรมวิชาการ, 2544 ข, หน้า 25 - 27)

1. ผู้เรียนต้องฝึกทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียนไปพร้อม ๆ กัน
2. ผู้เรียนต้องพัฒนาความสามารถทางภาษาพร้อมกับการพัฒนาความคิด
3. ผู้เรียนต้องเรียนรู้และฝึกฝนการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนอย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน
4. ผู้เรียนทุกคนต้องได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาเท่ากัน
5. ภาษากับวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กัน หลักสูตรจะต้องให้ความสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาภาษาไทย พัฒนาความรู้สึก และกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนภาษาไทยด้วยความสุข
6. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารและการแสวงหาความรู้ ดังนั้นครูจะต้องใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน

หลักการของการประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ

การประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และต้องมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ และยุติธรรม

การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลการเรียน

เมื่อผู้สอนกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ผู้สอนจะต้องพิจารณากำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ได้มาจากมาตรฐานการเรียนรู้ระดับต่าง ๆ ตามกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งถูกกำหนดไว้โดยครอบคลุมความรู้ ทักษะและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมต่าง ๆ ผู้สอนต้องเก็บรวบรวมตัวอย่างผลงานที่เคยมอบหมายและประเมินโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ผลการประเมินจึงจะเที่ยงตรง เชื่อมั่นได้

2. ความมุ่งหมายของการประเมินและผู้นำผลการประเมินไปใช้ จะช่วยให้สามารถเลือกวิธีการประเมินได้เหมาะสมรวมทั้งสามารถกำหนดแนวทางในการรายงานผลการประเมินได้

การประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่น – ค้อยในการเรียนกับการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน มีความมุ่งหมายต่างกัน การประเมินเพื่อวินิจฉัยต้องการข้อมูลเพื่อการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน วิธีการประเมินมุ่งเน้นในรายละเอียดทุกขั้นตอนแห่งการเรียนรู้ ส่วนการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนจะนำเฉพาะเป้าหมายสำคัญที่แสดงภาพรวมเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามความคาดหวังมาประเมิน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนของผู้เรียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย การสังเกต การตรวจงานหรือผลงาน การทดสอบความรู้ การตรวจสอบการปฏิบัติ และการแสดงออก โดยพิจารณาจากเป้าประสงค์ของการประเมิน เฉพาะเจาะจงในรายละเอียด เพื่อข้อมูลที่ได้จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์คือการปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง โดยวิธี

1. การให้ตอบแบบทดสอบ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการนี้เหมาะกับการวัดความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกระบวนการ ข้อดีคือใช้เวลาในการดำเนินการน้อย ง่าย และสะดวกต่อการนำไปใช้ ให้ผลการประเมินที่ตรงไปตรงมา เพราะเกณฑ์การประเมินชัดเจน แต่ไม่เหมาะกับการนำไปใช้กับผลการเรียนรู้ที่เป็นเจตคติ ค่านิยม

2. การดูจากผลงาน ผลงานจะเป็นตัวแสดงให้เห็นการนำความรู้และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงานของผู้เรียน จุดเด่นของการประเมิน คือการแสดงให้เห็นสิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้ มีการกำหนดเกณฑ์การประเมิน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประเมินและปรับปรุงพัฒนาตนเอง เพื่อนักก็สามารถใช้เกณฑ์ในการประเมินผลงานได้ แต่ต้องใช้เวลาในการประเมินมาก รวมทั้งตัวแปรภายนอกอาจเข้ามามีอิทธิพลต่อการประเมินได้ง่าย

3. คู่มือปฏิบัติโดยผู้สอนสามารถสังเกตการนำทักษะ เช่น การร้องเพลง คนตรี พลศึกษา การไต่ถาม การกล่าวสุนทรพจน์ ละครเวที การประเมินโดยวิธีนี้มีคุณค่ามาก หากผู้เรียนได้นำไปใช้ในการประเมินตนเองเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

4. คู่มือกระบวนการ วิธีนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ กระบวนการคิดของผู้เรียน มากกว่าที่จะดูผลงานหรือการปฏิบัติ ทำให้เข้าใจกระบวนการคิดที่ผู้เรียนใช้ วิธีการที่ครูผู้สอนใช้อยู่เป็นประจำในกระบวนการเรียนการสอน เช่น การตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ โดยครูจะเป็นผู้สังเกต วิธีการคิดของผู้เรียน และเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องซึ่งเหมาะกับการประเมินพัฒนาการด้าน คุณธรรม จริยธรรม และลักษณะนิสัย

จากการศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยได้กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ มีการคัดเลือกเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลายโดยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั่นคือผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้เรียน และธรรมชาติของสาระการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ การสอนยังต้องสอดแทรกคุณธรรมในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข และในเรื่องของการวัดผลและประเมินผล มีความมุ่งหมายใดต้องตรงประเด็นเพื่อวินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อยในการเรียน หรือเพื่อตัดสินผลการเรียนก็ต้องให้ชัดเจนลงไป

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ทำไมต้องเรียนภาษาไทย ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสพการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

เรียนรู้อะไรในภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ข้อความ รายงานชนิดต่าง ๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ข้อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมดังนี้

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ข้อความเขียนรายงานจาก สิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิจารณ์ อย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้อย่างของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

1. เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษาเขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรในโอกาสต่างๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ ชีวิตประวัติอัตชีวประวัติและประสบการณ์ต่าง ๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ แบบกรอกสมัครงาน เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และแสดงความรู้ ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงการ

2. พุคแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟังและดู นำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พุครายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีศิลปะในการพูค พุคในโอกาสต่างๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และพูคโน้มน้าวอย่างมีเหตุผล น่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูค

3. เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่น ๆ คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูค ภาษาเขียน โครงสร้างของประโยครวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ และแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ

4. สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (สำนักงานคณะกรรมการกั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 1 - 5)

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้กำหนดตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง วิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.3	1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้ถูกต้องและเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน 2. ระบุความแตกต่างของคำที่มีความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย 3. ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อมูลที่สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน 4. อ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความและรายงาน 5. วิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินเรื่องที่อ่านโดยใช้กลวิธีการเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดีขึ้น 6. ประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้นับสนับสนุนในเรื่องที่อ่าน 7. วิจารณ์ความสมเหตุสมผล การลำดับความและความเป็นไปได้ของเรื่อง 8. วิเคราะห์เพื่อแสดงความคิดเห็นโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 9. ตีความและประเมินคุณค่าและแนวคิดที่ได้จากงานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต 10. มีมารยาทในการอ่าน	1. การอ่านออกเสียง ประกอบด้วย 1.1 บทร้อยแก้วที่เป็นบทความทั่วไปและบทความปณิณกะ 1.2 บทร้อยกรอง เช่น กลอนบทละคร กลอนเสภา กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และโคลงสี่สุภาพ 2. การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ เช่น 2.1 วรรณคดีในบทเรียน 2.2 ข่าวและเหตุการณ์สำคัญ 2.3 บทความ 2.4 บันทึกคดี 2.5 สารคดี 2.6 สารคดีเชิงประวัติ 2.7 คำนาน 2.8 งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ 2.9 เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น 3. การอ่านตามความสนใจ เช่น 3.1 หนังสืออ่านนอกเวลา 3.2 หนังสืออ่านตามความสนใจและตามวัยของนักเรียน 3.3 หนังสืออ่านที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนด 4. มารยาทในการอ่าน

กระบวนการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการซึ่งผู้อ่านสร้างความหมายหรือพัฒนา การตีความระหว่าง การอ่านผู้อ่านจะต้องรู้หัวข้อเรื่อง รู้จุดประสงค์ของการอ่าน มีความรู้ทางภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษา ที่ใช้ในหนังสือที่อ่าน โดยใช้ประสบการณ์เดิมเป็นประสบการณ์ทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่าน กระบวนการอ่าน มีดังนี้

1. การเตรียมการอ่าน ผู้อ่านจะต้องอ่านชื่อเรื่อง หัวข้อย่อจากสารบัญเรื่อง อ่านคำนำ ให้ทราบจุดมุ่งหมายของหนังสือ ตั้งจุดประสงค์ของการอ่านจะอ่านเพื่อความเพลิดเพลินหรือ อ่านเพื่อหาความรู้ วางแผนการอ่านโดยอ่านหนังสือตอนใดตอนหนึ่งว่าความยากง่ายอย่างไร หนังสือมีความยากมากน้อยเพียงใด รูปแบบของหนังสือเป็นอย่างไร เหมาะกับผู้อ่านประเภทใด คาดความเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เตรียมสมุด ดินสอ สำหรับจดบันทึกข้อความหรือเนื้อเรื่องที่ สำคัญขณะอ่าน
2. การอ่าน ผู้อ่านจะอ่านหนังสือให้ตลอดเล่มหรือเฉพาะตอนที่ต้องการอ่าน ขณะอ่าน ผู้อ่านจะใช้ความรู้จากการอ่านคำ ความหมายของคำมาใช้ในการอ่าน รวมทั้งการรู้จักแบ่งวรรคตอน ด้วยการอ่านเร็วจะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ดีกว่าผู้อ่านช้า ซึ่งจะสะดวกอ่านหรืออ่านย้อน ไปย้อนมา ผู้อ่านจะใช้บริบทหรือคำแวดล้อมช่วยในการตีความหมายของคำเพื่อทำ ความเข้าใจเรื่องที่อ่าน
3. การแสดงความคิดเห็น ผู้อ่านจะจดบันทึกข้อความที่มีความสำคัญ หรือเขียนแสดง ความคิดเห็น ตีความข้อความที่อ่าน อ่านซ้ำในตอนที่ไมเข้าใจเพื่อทำความเข้าใจให้ถูกต้องขยาย ความคิดจากการอ่าน จับคู่กับเพื่อนสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตั้งข้อสังเกตจากเรื่องที่อ่าน ถ้าเป็นการอ่านบทกลอนจะต้องอ่านทำนองเสนาะดัง ๆ เพื่อฟังเสียงการอ่านและเกิดจินตนาการ
4. การอ่านสำรวจ ผู้อ่านจะอ่านซ้ำโดยเลือกอ่านตอนใดตอนหนึ่ง ตรวจสอบคำและ ภาษาที่ใช้ สำรวจโครงเรื่องของหนังสือเปรียบเทียบกับหนังสือที่อ่านกับหนังสือที่เคยอ่าน สำรวจ และเชื่อมโยงเหตุการณ์ในเรื่องและการลำดับเรื่อง และสำรวจคำสำคัญที่ใช้ในหนังสือ
5. การขยายความคิด ผู้อ่านจะสะท้อนความเข้าใจในการอ่าน บันทึกข้อคิดเห็น คุณค่า ของเรื่อง เชื่อมโยงเรื่องราวในเรื่องกับชีวิตจริง ความรู้สึกจากการอ่าน จัดทำโครงงานหลักการ อ่าน เช่น วาดภาพ เขียนบทละคร เขียนบันทึกรายงานการอ่าน อ่านเรื่องอื่นๆ ที่ผู้เขียนคน เดียวกันแต่ง อ่านเรื่องเพิ่มเติม เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน เพื่อให้ได้ความรู้ที่ชัดเจนและ กว้างขวางขึ้น (สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 62 - 63)

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จะเห็นว่ามิเน้นในด้านของการพัฒนาทักษะการอ่านมากขึ้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษา

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอ่าน

ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการซับซ้อนและมีหลายคุณลักษณะ มีองค์ประกอบทางจิตวิทยาราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 13 - 64) ได้อธิบายความหมายของการอ่าน “ก ว่าตามตัวหนังสือ, ออกเสียงด้วย เรียกว่าอ่านออกเสียง ถ้าไม่ออกเสียงเรียกว่า อ่านในใจ สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจ เช่น อ่านตีหน้า อ่านใจ ตีความ เช่น อ่านรหัส อ่านลายแทง คิด นับ อ่านเล่น ก อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน” การอ่านเป็นกระบวนการทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา จึงมีนักการศึกษา นักภาษาศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านได้อธิบายความหมายของการอ่านไว้หลายทัศนะ ดังที่ เปลื้อง ณ นคร (2538, หน้า 14) ให้ความหมายการอ่าน คือ กระบวนการที่จะเข้าใจความหมายที่ติดอยู่กับตัวอักษร ผู้อ่านที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านจะเข้าใจความหมายหรือตีความหมายได้ สอดคล้องกับ ประภาศรี สีหอำไพ (2539, หน้า 102) กองเทพ เกลือบพนิชกุล (2542, หน้า 81) และสมเกียรติ กินจำปา (2545, หน้า 15) ได้กล่าวถึงความหมายการอ่านสรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการสื่อสารที่เป็นขั้นตอนของการรับสาร โดยผู้อ่านใช้ประสาทสัมผัสทางตา รับภาพตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ของคนในด้านความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการระบบภาษาผ่านกระบวนการทางความคิด ผู้อ่านจะได้เก็บข้อมูลสาระสำคัญหรือรวบรวมความคิด ที่มีอยู่ในหนังสือที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน แปลความหมาย และทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมในการตีความและขยายความ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจความหมายของเนื้อเรื่องอันเป็นจุดประสงค์หลักของการอ่าน สำหรับ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 2) และไพพรรณ อินทนิล (2546, หน้า 6) ได้กล่าวถึงความหมายการอ่าน คือ กระบวนการที่สลับซับซ้อน ต้องการสมาธิสูงในการทำความเข้าใจความหมายของคำ ข้อความ และเรื่องราวของสาระที่ผู้อ่านต้องสามารถตีความหมายของสิ่งที่อ่านโดยนำความรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาใช้เป็นเครื่องตัดสินใจว่าผู้อ่านนั้นอ่านแล้วเข้าใจถูกต้อง ส่วน ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2547, หน้า 50) ได้ให้ความหมายการอ่าน คือ การรับรู้ความหมายจากถ้อยคำที่ตีพิมพ์อยู่ในสิ่งพิมพ์ รับรู้ว่าผู้เขียนคิดอะไร พูดย่ออะไร หมายความว่าอย่างไร และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของการอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษร

ที่อ่านออกมาเป็นความรู้ ความคิด และเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านตรงกับเรื่องราวที่ผู้เขียนเขียน ผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิด หรือสาระจากเรื่องราวที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

สรุปได้ว่า การอ่าน คือ กระบวนการในการแปลความหมายของอักษร สัญลักษณ์ หรือ เรื่องราวต่าง ๆ ที่มีการจดบันทึกไว้ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความคิด ความสามารถในการด้านโครงสร้างของภาษา การจับใจความสำคัญ ดีความ วิเคราะห์ แปลความ ขยายความ ตลอดจนการนำประสบการณ์เดิมมาใช้ บอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้จึงถือว่าประสบความสำเร็จในการอ่าน

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านนอกจากเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตแล้วยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ วิทยาการ และแนวคิดต่างๆ เป็นกุญแจดอกสำคัญอันจะไขไปสู่ความรอบรู้และสร้างความงอกงามทางสติปัญญาอันก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ส่งผลให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในชีวิต โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันความเจริญด้านเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

วิจิตรา นรสิงห์ (2540, หน้า 13) การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารในการติดตามความเคลื่อนไหว ความรู้เท่าทันเหตุการณ์ การแสวงหาความรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพให้เจริญก้าวหน้า การแสวงหาความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความผ่อนคลาย สามารถที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จิตรภรณ์ ค่วงจุมพล (2543, หน้า 4) การอ่านสำคัญสำหรับบุคคลเป็นเครื่องมือชี้ถึงคุณภาพของประชากรในสังคมที่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปในทางที่ดีกว่า

สมเกียรติ กินจำปา (2545, หน้า 15) การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมปัจจุบัน เพราะการอ่านเพื่อความเพลิดเพลินแล้ว ยังเป็นการแสวงหาความรู้ให้ทันต่อเหตุการณ์ เพิ่มพูนสติปัญญาของตน สามารถนำความรู้ความคิดมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

วรรณิ โสมประยูร (2539, หน้า 121 - 122) การอ่านมีความสำคัญต่อทุกเพศทุกวัยและทุกสาขาอาชีพ ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ

2. ในชีวิตประจำวันโดยทั่วไปคนเราต้องอาศัยการอ่านคิดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับ ทักษะการฟัง การพูด และการเขียนทั้งในด้านการกิจส่วนตัวและการประกอบอาชีพการงานต่าง ๆ ในสังคม

3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตัวเองทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

4. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มีมั่นคงปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ เป็นที่ยอมรับของสังคม

5. การอ่านทั้งหลายจะส่งเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวางทำให้เป็นผู้รอบรู้ เกิดความมั่นใจในการพูดจาปราศรัย

6. การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หลายชนิดนับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจมาก เป็นการช่วยให้บุคคลใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

7. การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต จะช่วยให้ผู้นับรู้จักอนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยเอาไว้และสามารถพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้

ความสำคัญของการอ่านดังกล่าวสรุปได้ว่า การอ่านเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านความสำคัญต่อตนเอง และต่อสังคม ต้องแสวงหาหาความรู้เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ เพิ่มพูนสติปัญญา สามารถแก้ปัญหาตนเองได้ การอ่านเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เกิดความคิดกว้างไกล ช่วยในการพัฒนาอาชีพให้เจริญก้าวหน้า และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านแต่ละครั้งจะมีจุดมุ่งหมายในการอ่านแตกต่างกันออกไปถ้าผู้อ่านตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านแต่ละครั้งไว้ จะช่วยให้การอ่านมีความชัดเจน ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้ให้จุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ ดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 3) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านดังนี้

1. อ่านเพื่อตีความสัญลักษณ์ให้เป็นความหมายที่ถูกต้อง
2. อ่านเพื่อเรียงลำดับเหตุการณ์ และสรุปแนวความคิดของเรื่อง
3. อ่านเพื่อตอบคำถามได้ถูกต้อง

คนยา วงศ์ธนชัย (2542, หน้า 9 – 10) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านดังนี้

1. อ่านเพื่อแสวงหาความรู้และทรรศนะที่กว้างขวาง โลกปัจจุบันเป็นยุคแห่งข่าวสาร การที่จะรับฟังในชั้นเรียนหรือเฉพาะหนังสือเรียนนั้น ขอมขาดโอกาสที่จะเพิ่มพูนความรู้ที่มีอยู่

การอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร วารสารต่าง ๆ จะก่อให้เกิดพระชนะที่กว้างขวางและลุ่มลึก
ต่อผู้อ่านเข้าเป็นอย่างมาก

2. อ่านเพื่อพัฒนาอาชีพของตนเอง ในการปฏิบัติงานนั้นวิชาความรู้ที่เรียนมาจะสามารถ
นำไปใช้ประโยชน์ได้บางส่วนเท่านั้น ความรู้ นอกเหนือจากนี้จำเป็นต้องศึกษาและค้นคว้าอ่าน
เพิ่มเติมจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อให้ทันวิทยาการที่รุดหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

3. อ่านเพื่อพัฒนาสมองและสติปัญญา การอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาประเทืองสติปัญญา
ช่วยทำให้สมองต้องคิด สมองจึงมีการพัฒนาในด้านสติปัญญาอยู่ตลอดเวลา การอ่านหนังสือที่มี
เนื้อหาสร้างสรรค์ทำให้คนฉลาด ไม่ตกเป็นเครื่องมือหรือเหยื่อของคนอื่นได้ง่าย

4. อ่านเพื่อความบันเทิงหรือการพักผ่อน หนังสือประเภทนวนิยาย บันเทิงคดี มีเนื้อหา
และจุดมุ่งหมายให้ผู้อ่าน ได้พักผ่อน เกิดความเพลิดเพลินและรู้สึกบันเทิงเริงรมย์ในจิตใจ

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 56) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านดังนี้

1. อ่านเพื่อจับใจความคร่าว ๆ
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียดและจับใจความสำคัญทั่วไป
4. อ่านเพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้
5. อ่านเพื่อใช้วิจารณ์ตามข้อคิดตามข้อความที่อ่าน
6. อ่านเพื่อการวิเคราะห์ข้อความหรือแนวความคิดในเรื่องที่อ่าน

สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายในการอ่านขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือความสนใจของผู้อ่าน
จุดมุ่งหมายสำคัญของการอ่าน คือ การอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความคิด และความเพลิดเพลิน เพื่อ
นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาความรู้ความสามารถ การนำไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อย
เพียงใดขึ้นอยู่กับความเข้าใจในการอ่านของผู้อ่าน

ความสนใจในการอ่าน

ความสนใจในการอ่านของนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 15 - 18 ปี ซึ่งจัดเป็นวัยรุ่น มีความ
แตกต่างกัน ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

ไพพรรณ อินทนิล (2546, หน้า 80 - 83) ได้กล่าวถึง ความสนใจในการอ่านของวัยรุ่น
ไว้ว่า ต้องพิจารณาความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ โดยในวัยรุ่นจะเป็นวัยที่เรียกร้อง
อิสรภาพ แสวงสิ่งอันเป็นอุดมคติในชีวิต ต้องการค้นพบความจริงทั้งหลายด้วยตนเอง
ความต้องการต่าง ๆ เหล่านี้จะสนองความต้องการดั้งเดิมตามธรรมชาติ เมื่อความต้องการของวัยรุ่น
มีดังนี้ ความสนใจในการอ่าน หรือหนังสือที่วัยรุ่นต้องการอ่าน จึงต้องเป็นไปเพื่อสนอง
ความต้องการดังกล่าว

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 ข, หน้า 29) ได้ระบุเรื่องที่บุคคลในวัยนี้สนใจไว้ ดังนี้
 วัยรุ่น (15 - 17) สนใจเรื่องการแต่งกาย การเรียนรู้ การจำ การลืม จิตวิทยาต่าง ๆ งานอดิเรก มารยาท
 สังคม การวางแผน การปรับปรุงบุคลิกภาพ การรักษาสภาพอนามัย วรรณคดี ประวัติศาสตร์
 วิทยาศาสตร์ การทดลอง เรื่องที่เป็นความรู้ เครื่องบิน จรวด ดาวเทียม เทคโนโลยี เกษตร ภาษา
 การต่อสู้ อาวุธที่ใช้ในการสงคราม โคลงกลอน ปัญหาสังคม การเมือง กีฬา ศาสนา เศรษฐกิจ
 นกสืบ การผจญภัย การท่องเที่ยว ความเพลิดเพลิน

นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2546 ค, หน้า 20) ยังได้สรุปวิธีการสร้างความสนใจใน
 การอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านหนังสือ มิใช่ทักษะที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ต้องเรียนและฝึกฝนจนอ่านได้
 คล่อง ผู้ที่ต้องการอ่านให้แตกฉาน ต้องอ่านให้มาก และอ่านเรื่องราวต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
2. ประสบการณ์ชีวิต ช่วยให้อ่านหนังสือบางเล่มเข้าใจได้ดี พยายามอ่านหนังสือ
 เพื่อหาความรู้ และข้อมูลที่น่าสนใจในการปฏิบัติงาน ให้ได้ดี
3. ทำจิตใจให้แจ่มชื่น กระปรี้กระเปร่า ด้วยการอ่านหนังสือขบขัน หรือหนังสือที่ชี้ให้
 มองดูโลกในแนวใหม่ ให้สัจธรรม ช่วยให้อ่านเข้าใจแจ่มแจ้ง
4. พยายามตั้งคำถามอยู่เสมอเมื่อพบสิ่งใหม่ ๆ คืออะไร ทำไมจึงเป็นอย่างนี้ เกิดขึ้น
 เมื่อไร มีรายละเอียดอย่างไร เมื่อตั้งคำถามแล้ว พยายามได้ถามผู้รู้ และอ่านหนังสือเพื่อหาคำตอบ
5. หัดอ่านให้เร็ว และอ่านให้แตกฉาน ท้าแข่งกับตนเองว่าเราจะชนะเวลา และความยาก
 ของหนังสือเล่มนี้ได้หรือไม่ การที่จะอ่านได้เร็ว และอ่านให้แตกฉานได้นั้น ต้องมีสมาธิแน่วแน่
 ในการอ่าน
6. หาทางให้ความรู้ที่ได้จากการอ่าน โดยการเขียนเรื่องราว คุยกับผู้อื่น และนำไป
 ปฏิบัติ

ความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่านขึ้นอยู่กับสติปัญญาและภูมิหลังผู้อ่านว่ามีความรู้ความสามารถ
 และประสบการณ์เดิมมากน้อยเพียงใด

ความเข้าใจในการอ่าน (Comprehension) เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกับ
 การศึกษาและประสบการณ์หลาย ๆ ด้านของแต่ละคน ความเข้าใจถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง
 ของการอ่าน ถ้าอ่านแล้วไม่เกิดความเข้าใจก็อาจกล่าวได้ว่าการอ่านที่แท้จริงยังไม่เกิดขึ้น
 ความเข้าใจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท

1. ความเข้าใจแบบทันที (Instant Comprehension) เป็นความเข้าใจที่ต้องอาศัยความรู้ความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ผู้เขียนใช้เป็นส่วนใหญ่ จะต้องเข้าใจความหมายที่สำคัญ ๆ ของสำนวนและประโยคที่ผู้เขียนใช้

2. ความเข้าใจแบบไตร่ตรอง (Reflective Comprehension) เป็นความเข้าใจที่ต้องอาศัยความรู้ ทักษะและความสามารถในการหลาย ๆ ด้านเป็นหลักใหญ่ เพื่อที่จะได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือทำความเข้าใจต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามจุดหมายของผู้เขียนว่าต้องการจะอธิบาย ชี้แจง สอน ชักจูง หรือให้ความเพลิดเพลิน นอกจากนี้จะต้องสามารถพิจารณาไตร่ตรองหาข้อสรุปความหมาย (Conclusion) ให้เป็นไปตามความนึกคิดที่ผู้เขียนต้องการ ความเข้าใจแบบนี้ จะต้องพึงเหตุผล อาศัยการเปรียบเทียบระหว่างประสบการณ์ต่าง ๆ หรือสิ่งที่ได้เคยพบเห็นมาแล้วในชีวิตเป็นสำคัญ (สมุทร เชนเชาวนิช, 2530, หน้า 92-93)

ความเข้าใจในการอ่าน คือ การที่ผู้อ่านได้ความหมายจากสิ่งที่ผู้เขียนสื่อความคิดออกมาเป็นตัวอักษร ในการอ่านผู้อ่านจะต้องอ่านด้วยความเข้าใจในข้อความระดับต่าง ๆ เริ่มจากคำ วลี ประโยค อนุเจตและเรื่องราวที่มีความต่อเนื่องกันว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร สามารถจับใจความสำคัญได้ (กนกรัตน์ ศรีจิตร, 2531, หน้า 41)

ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง ผู้อ่านต้องมีความรู้ในเรื่องความหมายของกลุ่มคำ การเรียบเรียงประโยคและการมองเห็นความสัมพันธ์ของแต่ละประโยค ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของกลณี รูปพงษ์ (2536, หน้า 12) ว่ามีความเข้าใจในการอ่าน คือ การที่ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่อง สรุปใจความสำคัญ ลำดับเหตุการณ์ สรุปความคิดเห็นและทัศนคติของผู้เขียนได้ นอกจากนี้ยังต้องมีความสามารถในการนำความคิด ความรู้สึก จินตนาการ ตลอดจนภูมิหลังและประสบการณ์เดิมของผู้อ่านมาผสมผสานเข้าด้วยกันในขณะที่อ่านจึงจะนับว่าเป็นการอ่านที่สมบูรณ์ (สุธีพร ปาละดี, 2531, หน้า 15)

สรุปความเข้าใจในการอ่าน คือ พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาหลังจากอ่านและศึกษาบทอ่านแล้ว โดยการตีความ แปลความ ขยายความ และสรุปความจากเรื่องที่อ่านได้ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมเข้ามาช่วย ความเข้าใจในการอ่านมีความสำคัญมาก เพราะเป็นจุดหมายสูงสุดของการอ่าน ซึ่งผู้ที่มีความเข้าใจการอ่านได้คืบหน้าขึ้นอยู่กับการฝึกทักษะในการอ่าน ประสบการณ์เดิมสติปัญญา และความสามารถเฉพาะตัวด้วย

ระดับความเข้าใจในการอ่าน

ระดับความเข้าใจในการอ่านมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนเพราะเป็นเงื่อนไขที่บอกให้ทราบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการอ่านอยู่ในระดับใดต้องแก้ไขปรับปรุง พัฒนา หรือส่งเสริมอย่างไรบ้าง

เบอร์มิสเตอร์ (Burmeister อ้างถึงใน สมชาวี ชาตินอุดม, 2527, หน้า 11 - 12) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ค่อนข้างละเอียด โดยอาศัยพื้นฐานจาก นอร์ริส แซนเดอร์ (Norris Sanders) ซึ่งคิดแปลงมาจากระดับขั้นของความเข้าใจในการอ่านของบลูม (Bloom's Taxonomy) ซึ่งแบ่งระดับความเข้าใจออกเป็น 7 ระดับ ดังนี้ คือ

1. ระดับความจำ (Memory) เป็นระดับที่ผู้อ่านสามารถจำในสิ่งที่ผู้เขียนไว้ได้ เช่น จำได้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง วันที่ คำจำกัดความ ใจความสำคัญของเรื่อง คำสั่ง และลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง เป็นต้น

2. ระดับการแปลความหมาย (Translation) เป็นระดับความเข้าใจที่ผู้อ่านนำข้อความหรือเรื่องราวที่อ่านไปแปรเป็นรูปอื่น เช่น การแปลจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง การให้คำจำกัดความ การนำใจความไปแปลเป็นรูปแผนภูมิ เป็นต้น

3. ระดับการตีความ (Interpretation) เป็นระดับความเข้าใจที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนมิได้เขียนไว้โดยตรง เช่น หาเหตุเมื่อกำหนดผลมาให้ หรือให้เหตุผลแล้วสามารถหาผลได้ การคาดคะเนหรือทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น การจับใจความสำคัญของเรื่อง เป็นต้น

4. ระดับการประยุกต์ใช้ (Application) เป็นระดับความเข้าใจที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจหลักการและนำไปใช้ในหลักการและนำไปประยุกต์ใช้ในประสบความสำเร็จ

5. ระดับการวิเคราะห์ (Analysis) เป็นระดับความเข้าใจที่ผู้อ่านสามารถแยกแยะส่วนย่อยที่ประกอบเข้าเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การวิเคราะห์การโฆษณา การวิเคราะห์คำประพันธ์การเข้าถึงความไม่สมเหตุสมผลของเรื่องที่เขียน ตลอดจนการดกลงความเห็นในเรื่องที่อ่านได้

6. ระดับการสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นการนำเอาความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านมารวบรวมและจัดเรียงเสียใหม่

7. ระดับการประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการกำหนดเกณฑ์และตัดสินเรื่องที่อ่านโดยอาศัยเกณฑ์จากประสบการณ์ของตนเอง

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 95) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของความเข้าใจในการอ่านดังนี้

1. จำเป็นขั้นเริ่มแรกของการอ่านที่สมองจะต้องจำเรื่องราวให้ได้ จำความหมายของคำให้ได้ คำจำกัดความของคำยาก จำชื่อตัวละครและเหตุการณ์สำคัญ การที่ครูจะทราบว่ามีนักเรียนมีความจำเรื่องที่อ่านได้มากหรือน้อย ก็ใช้วิธีตั้งคำถามเรื่องที่อ่านหรืออาจให้สะกดคำ บอกความหมาย บอกคำจำกัดความ

2. เข้าใจ เป็นขั้นที่นักเรียนสามารถเล่าเรื่องที่อ่านด้วยคำพูดของตนได้ เข้าใจความคิด ถ้อยคำ ประโยค และข้อความที่ให้คิดสอใจ สรุปเรื่องเป็นมโนทัศน์ โดยใช้คำพูดของตน ดังนั้น การที่ครูจะประเมินว่านักเรียนมีความเข้าใจมากหรือน้อยควรตั้งเป็นคำถามด้วยการให้เล่าเรื่อง สรุปเรื่อง และเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง

3. นำไปใช้ เป็นขั้นที่นักเรียนควรมีการฝึกนำถ้อยคำ ประโยค และเหตุการณ์ที่ได้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นใหม่ หรือนำไปใช้แก้ปัญหาในวิชาอื่น ๆ

4. วิเคราะห์ เป็นขั้นที่ให้นักเรียนแยกองค์ประกอบย่อยของความคิดที่ได้จากการอ่าน รู้จักแยกความหมายของคำที่มีความหมายหลายอย่าง สามารถบอกได้ว่าองค์ประกอบใดมีความสัมพันธ์กันหรือไม่เกี่ยวข้องกันเลย

5. สังเคราะห์ เป็นขั้นที่ให้นักเรียนรู้จักสรุปแนวคิดของเรื่อง ค้นหาลักษณะโครงเรื่องที่คล้ายคลึงกับเรื่องที่เคยอ่าน สุกายิตหรือคำพังเพยที่มีความหมายเปรียบเทียบแล้วใกล้เคียงกันอีกทั้งยังสามารถสรุปแนวคิดที่เหมือนกันและต่างกันได้ด้วย

6. ประเมินค่า เป็นขั้นสูงสุดของการคิดที่ให้นักเรียนรู้จักตัดสินเรื่องที่อ่านว่าอะไรคือ ส่วนที่เป็นจริง และอะไรคือส่วนที่เป็นเท็จ พิจารณาและค้นหาคุณค่าที่ปรากฏในเรื่อง ได้แก่ ความรัก ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ และยรรวมไปถึงความเป็นเหตุเป็นผลด้วย เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักสังเกตการใช้ถ้อยคำ การบรรยายที่ทำให้เกิดภาพพจน์ ตลอดจนความประทับใจอื่น ๆ ที่ได้จากการอ่านเรื่อง

วลีลักษณะ บุญยะกาญจน์ (2525, หน้า 36) ได้สรุปความเข้าใจในการอ่านว่าจะต้อง แสดงลักษณะของระดับความเข้าใจอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาใน 3 ลักษณะ คือ

1. Literal Reading คือ การอ่านเอาเรื่อง การอ่านระดับนี้ ความหมายก็บ่งชัดอยู่แล้วว่า อ่านหนังสือออก อ่านได้ อ่านแล้วรู้เรื่องราวเรื่องอะไร เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร ผู้อ่านจะใช้ความสามารถด้านความจำเป็นส่วนใหญ่

2. Interpretative Reading คือ การอ่านแล้วแปลความ ตีความ ขยายความ ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถนอกเหนือไปจากการอ่านเอาเรื่องคือต้องจำเรื่อง ต้องแปลความ ต้องขยายความ นับเป็นระดับความเข้าใจที่สูงไปกว่าระดับอ่านเอาเรื่อง

3. Critical Reading เป็นการอ่านขั้นวิจารณ์ การอ่านระดับนี้ต้องใช้ความสามารถของสติปัญญาขั้นสูงสุด โดยอาศัยการอ่านระดับเอาเรื่อง ระดับแปลความเป็นพื้นฐาน

คอลล์แมน (Dallman อ้างถึงใน เขาวรีย์ ประเสริฐศักดิ์, 2534, หน้า 1 - 2) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับ ดังนี้คือ

1. ความเข้าใจในระดับข้อเท็จจริงหรือความเข้าใจในระดับตัวอักษร (Factual Level) หมายถึง ความเข้าใจที่เกิดขึ้นกับผู้อ่านตามตัวอักษรที่ปรากฏในเนื้อความนั้น ๆ เป็นความเข้าใจเนื้อหาที่ผู้เขียนได้เขียนเอาไว้นั่นเอง

2. ความเข้าใจในระดับตีความ (Interpretative Level หรือ Reading Between the Lines) หมายถึง ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ของผู้อ่านที่สามารถตีความและสรุปสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้องตามที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้รู้ทั้งที่ผู้เขียนมิได้ระบุไว้โดยตรงในเนื้อความ ความเข้าใจในระดับนี้ซับซ้อนกว่าระดับแรกที่ได้กล่าวเอาไว้

3. ความเข้าใจในระดับประเมินค่า (Interpretative Level หรือ Reading Beyond the Lines) หมายถึง ความเข้าใจที่เกิดจากความสามารถในการประเมินผลว่าข้อมูลหรือเนื้อหาสาระนั้น ๆ มีความถูกต้องหรือไม่ อย่างไร หลังจากที่ได้อ่านเรื่องราวทั้งหมด ทั้งนี้ผู้อ่านต้องอาศัยประสบการณ์และความรู้ที่ได้สะสมมาช่วยในการวิเคราะห์วิจารณ์และตัดสินใจสิ่งที่ได้อ่าน

พรทิพย์ ตรีกุลวงษ์ (2544, หน้า 123) ได้กล่าวถึงระดับความเข้าใจในการอ่านว่าสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ความเข้าใจตามตัวอักษร หมายถึง การที่ผู้อ่านมีความเข้าใจตามตัวอักษรที่ปรากฏอยู่ในแต่ละบรรทัด เป็นความเข้าใจถึงคำพูดที่ผู้เขียนใช้นั่นเอง

2. ความเข้าใจที่เกิดจากการตีความหมาย หมายถึง การที่ผู้อ่าน อ่านแล้วเข้าใจว่าผู้เขียนหมายถึงสิ่งใด

3. ความเข้าใจที่จะนำการสรุปเป็นความเข้าใจที่เกิดขึ้นภายหลัง การอ่านเรื่องราวทั้งหมดแล้วนำเอาสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการอ่านมารวบรวมเป็นบทสรุป

สรุปได้ว่า ระดับความเข้าใจในการอ่านเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดขอบข่าย วัตถุประสงค์ และการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนว่าผู้สอนให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจระดับไหน ซึ่งอาจจะเป็นการสอนให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการหาความหมายของคำศัพท์เพื่อนำเอาคำศัพท์ไปใช้ได้ อย่างถูกต้องตามความหมายและ โครงสร้างของประโยค การหาใจความสำคัญและรายละเอียด การอ่านหาความสัมพันธ์ของใจความในเรื่องที่อ่านสามารถเข้าใจลำดับของเรื่อง สามารถทำนาย คาดการณ์ สามารถเล่าเรื่องสรุป และเขียนเรื่องออกมาเป็นคำพูดของตนเองได้ ดังนั้นการจัดระดับความเข้าใจในการอ่านก็เพื่อจะกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาในการอ่านของนักเรียนให้เหมาะสมกับระดับชั้นนั่นเอง

บลูม (Bloom & Others, 1976 อ้างถึงใน นิติยา ชลสวัสดิ์, 2538, หน้า 18) ได้แบ่งการอ่านออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ คือ

1. ระดับการอ่านตามตัวอักษร (Literal Comprehension) หมายถึง การจับใจความรายละเอียดต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์และสามารถเปรียบเทียบ จำแนกหรือทบทวนเรื่องที่อ่านได้
2. ระดับการจัดเรียงใหม่ (Reorganization) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะประเภทของสิ่งที่อ่าน ย่อเรื่องทั้งหมด หรือข้อความบางตอน ตลอดจนสามารถสรุปและสังเคราะห์เรื่องที่อ่านได้
3. ระดับการให้ข้อคิด (Inferential Comprehension) หมายถึง ความสามารถที่ผู้อ่านสรุปใจความสำคัญ ลำดับเหตุการณ์ และตีความหมายที่มีได้ปรากฏให้เห็น โดยตรงจากข้อความที่อ่าน
4. ระดับประเมินผล (Evaluation) หมายถึง ระดับความสามารถที่ผู้อ่านจะต้องตัดสินใจประเมินผลด้วยตนเองว่าข้อความหรือเรื่องที่อ่านนั้น อะไรเป็นข้อเท็จจริงอะไรเป็นข้อคิด ตลอดจนสามารถประเมินความเชื่อถือของเรื่องที่อ่านได้
5. ระดับความซาบซึ้ง (Appreciation) หมายถึง ความสามารถในการอ่านระดับสูงที่ผู้อ่านมีอารมณ์ตอบสนอง เนื้อเรื่องที่อ่านตามภาษาของผู้เขียนและแสดงออกทางอารมณ์เมื่อได้อ่านเรื่อง

พอสรุปได้ว่า ระดับความเข้าใจที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวมาแล้วข้างต้นต่างก็มีความคล้ายคลึงกัน ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร ข้อเท็จจริง การสรุปความ และคุณค่าต่าง ๆ ผู้สอนสามารถนำเอาระดับความเข้าใจเหล่านี้ไปกำหนดขอบเขตของเนื้อหาวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน กำหนดแนวทางในการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องกับระดับความเข้าใจเหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของผู้เรียน

ระดับความเข้าใจในการอ่านในระดับมัธยมศึกษา

อุทัย ภิรมย์รัตน์ (2533, หน้า 5 - 8) กล่าวถึงระดับความเข้าใจในระดับชั้นมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

1. การรับรู้คำและเข้าใจความหมายของคำในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งต้องอาศัยบริบทโครงสร้างของคำ การพบเห็นคำต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและการค้นคว้าจากพจนานุกรม
2. การอ่านเพื่อจับใจความ การทำความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านจากประโยคข้อความหรือย่อหน้า ต้องอาศัยการวิเคราะห์โครงสร้างประโยค ข้อความ ย่อหน้าหรือเรื่องราวต่าง ๆ จึงจะเข้าใจความหมายจากตัวหนังสือ การอ่านประเภทนี้เป็นการอ่านที่เพื่องูจับใจความทั่วไป ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 อย่าง คือ

2.1 ใจความสำคัญหรือใจความหลัก หมายถึงเรื่องเกี่ยวกับ ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร หมายความว่าอย่างไร เป็นต้น

2.2 ใจความรอง หมายถึง รายละเอียดที่เป็นข้อมูลสนับสนุนใจความหลักให้ชัดเจนขึ้น อาจจะเป็นตัวอย่างเหตุผลและสถานการณ์ต่าง ๆ

3. การอ่านเพื่อตีความ เป็นการทำความเข้าใจในระดับสูงกว่าการอ่านจับใจความเพราะต้องอาศัยการสัมพันธ์ของใจความหลักกับใจความรอง และสิ่งอ้างอิงอื่น ๆ ทำให้เกิดอนุมานความหมายในภาษาทั่วไปเรียกว่าความหมายโดยนัย เช่น

3.1 การอนุมานหรือสรุปความจากเรื่องที่อ่าน

3.2 การทำนายเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่จะเกิดขึ้น

3.3 การคัดเลือกและการจัดรวม

4. การอ่านเพื่อขยายความ เป็นการทำความเข้าใจในระดับสูงกว่าการจับใจความแต่เป็นทักษะในกลุ่มเดียวกันกับการตีความ คือการนำข้อมูลจากการจับใจความไปใช้กับสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกัน ผู้อ่านต้องใช้เหตุผลในเชิงเปรียบเทียบและอนุมานจากข้อมูลเดิมถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ

5. การอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์เป็นการอ่านเพื่อเลือกและประเมิน ซึ่งประกอบด้วยทักษะย่อยต่อไปนี้

5.1 การแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากข้อความที่อ่าน

5.2 การประเมินค่าความเชื่อถือได้ของข้อมูล

5.3 การแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งที่อ่าน ซึ่งประกอบด้วยการใช้ปัญญาและอารมณ์ หรือความประทับใจจากข้อความที่อ่าน

5.4 การนำไปใช้

สรุปได้ว่า การอ่าน คือ กระบวนการในการแปลความหมายของอักษร สัญลักษณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ และการที่จะประสบความสำเร็จในการอ่านได้นั้นจำเป็นต้องอาศัย สติปัญญา ประสบการณ์เดิมมาช่วย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน สามารถสรุปความจากเรื่องที่อ่านได้ ดังนั้นความเข้าใจในการอ่านมีความสำคัญมาก นับว่าเป็นจุดหมายสูงสุดของการอ่าน ระดับความเข้าใจในการอ่านเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดขอบข่าย วัตถุประสงค์ และการใช้กิจกรรม การเรียน การสอนว่าผู้สอนให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจระดับไหน และกำหนดแนวทางในการเรียน การสอน การวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องกับระดับความเข้าใจเหมาะสมกับวัย และระดับขั้นของผู้เรียน ผู้อ่านจะต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ มาใช้เป็นสื่อเพื่อช่วยในการอ่าน ให้ประสบความสำเร็จในการอ่าน คือ อ่านแล้วมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการอ่าน มีความสำคัญทั้งต่อตนเอง

และต่อสังคม ในการพัฒนาทักษะการฟัง พูด เขียน ใช้ภาษา การศึกษาค้นคว้า หาความรู้ ความเพลิดเพลิน และการใช้ชีวิตในสังคม ทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและการสืบทอดวัฒนธรรมด้วย

องค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน

ผู้อ่านจำเป็นต้องรู้องค์ประกอบของการอ่าน เพื่อช่วยในการอ่านบรรลุเป้าหมาย คือ มีประสิทธิภาพ

เพียร์สัน และจอห์นสัน (Pearson & Johnson, 1978, p. 9 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527) ได้รวบรวมองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกตัวผู้อ่านที่จะทำให้การอ่านประสบผลสำเร็จ ดังนี้

1. องค์ประกอบภายในตัวผู้อ่าน ได้แก่

1.1 ความรู้ด้านภาษา คือ เสียง โครงสร้าง ศัพท์

1.2 ความสนใจ

1.3 แรงจูงใจ

1.4 ความสามารถในการอ่าน หมายถึง สามารถจับใจความจากสิ่งที่อ่านได้

2. องค์ประกอบภายนอกตัวผู้อ่าน ได้แก่

2.1 ลักษณะของสิ่งที่อ่าน เช่น ความยากง่ายของศัพท์ ประโยค และโครงเรื่อง

2.2 สิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น บ้านและโรงเรียน ซึ่งมีพ่อ แม่ เพื่อน และครู

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2527, หน้า 83 - 84) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน ดังนี้

1. ภูมิหลังของประสบการณ์เป็นพื้นฐานสำคัญในการอ่าน เพราะจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถให้ความหมายแก่สัญลักษณ์ที่อ่านและสามารถเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ความแตกต่างในด้านประสบการณ์ของผู้อ่านจะทำให้สัมฤทธิ์ผลในการอ่านแตกต่างกัน

2. วุฒิภาวะ การจะประสบผลสำเร็จในการอ่านได้ ผู้อ่านจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ อยู่ระดับหนึ่ง วุฒิภาวะของผู้อ่านจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญถึงความพร้อมในการเรียนรู้และการอ่าน

3. พัฒนาการด้านสติปัญญา สติปัญญามีส่วนสำคัญต่อความพร้อมและสัมฤทธิ์ผลในการอ่านเพราะการอ่านซึ่งต้องใช้ความคิดในระดับนามธรรม จำเป็นต้องอาศัยสติปัญญาอย่างมาก

4. พัฒนาการด้านร่างกาย สุขภาพที่ดีจะช่วยให้การอ่านได้ดีแต่สุขภาพไม่สมบูรณ์จะทำให้ขาดสมรรถภาพในการอ่าน ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและขาดความสนใจในการอ่าน

5. พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม การปรับตัวทางด้านอารมณ์และสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการอ่าน ความล้มเหลวในการอ่าน อาจนำไปสู่การปรับตัวที่ไม่ดี และการปรับตัวที่ไม่ดี อาจนำไปสู่ความด้อยสมรรถภาพในการอ่านได้

6. พัฒนาการด้านความสนใจ ความสนใจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้อ่านได้ดี หรืออ่านได้ไม่ดี การที่จะประสบผลสำเร็จในการอ่าน ผู้อ่านจะต้องมีความรู้สึกรักอยากเรียนรู้และอยากอ่าน

7. พัฒนาการด้านการเรียนการสอนอ่านในระยะเริ่มแรก การเรียนการสอนอ่านที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้อ่าน โดยเฉพาะในระยะเริ่มเรียน จะช่วยให้ผู้อ่านประสบความความสำเร็จในการอ่านในระดับสูงต่อไปด้วย

ฟินนอคเชียโร (Finocchiaro อ้างถึงใน วิณา สังข์ทองจิณ, 2530, หน้า 3) ได้รวบรวมองค์ประกอบที่สำคัญในการอ่านเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน ดังนี้

1. ความสามารถในการหาใจความสำคัญหรือจุดประสงค์ของเรื่องที่อ่าน
2. ความสามารถในการเห็นความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในเรื่องที่อ่าน
3. ความสามารถในการรวบรวมลำดับความคิดและทำนายสิ่งที่ปรากฏต่อไปได้
4. ความสามารถในการสรุปสิ่งที่อ่านได้

เดือนใจ ดันงามตรง (2534, หน้า 7 - 8) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวทางการอ่านของนักเรียน ได้แก่

1. ผู้อ่าน ในตัวผู้อ่านจะประกอบไปด้วยภูมิหลัง ศัพท์ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องแรงจูงใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการสร้างความหมายในการอ่าน ดังนั้นผู้อ่านคนใดที่มีคุณสมบัติดังกล่าวไว้มากก็ย่อมได้เปรียบและมีโอกาสประสบผลสำเร็จในการอ่านได้มากกว่า
2. คำราหรือข้อเขียน สิ่งพิมพ์เหล่านี้จะแตกต่างกันในด้านเนื้อหาสาระ แนวความคิด รูปแบบการจัดระเบียบการเขียน และจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง แต่อย่างไรก็ตาม ข้อเขียนมิได้ส่งความหมายออกมาอย่างเด่นชัดเสมอไป ผู้อ่านต้องใช้สติปัญญาและการตีความนั้นต้องอาศัยความรู้เดิมหรือภูมิหลังร่วมกับข้อความจากบทอ่านนั้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความหมายมาจากข้อเขียนร่วมกับความรู้เดิมของผู้อ่าน

3. บริบทหรือสภาพและเงื่อนไขในการอ่านย่อมแตกต่างกัน เช่น อ่านในสภาพของงานประจำหรือสภาพที่ครูสั่งให้อ่าน การตั้งจุดประสงค์ของผู้อ่านย่อมแตกต่างกันไปและวิธีการอ่านก็จะแปรไปตามจุดประสงค์นั้นด้วย กล่าวคือ การอ่านงานประจักษ์นั้น ผู้อ่านมีภูมิหลังมาก่อนและรู้ว่าการต้องการข้อความอะไรบ้าง และบางทีอาจเป็นเพียงการอ่านเพื่อเลือกหยิบเอาข้อความบางประการเท่านั้น ส่วนการอ่านงานอีกประเภทหนึ่งต้องอ่านแบบเข้มและเรียนรู้ทั้งข้อความหลังและรายละเอียด

4. กลวิธีการอ่าน (Strategies) ผู้อ่านจะต้องเลือกใช้กลวิธีที่เหมาะสมกับบทอ่านเพื่อเก็บความหมายจากการอ่านนั้น และเป็นเครื่องช่วยผู้อ่านในการประมวลเนื้อหาสาระเพื่อความเข้าใจ เช่น การอ่านครั้งแรก (Pre - Reading) การอ่านบทอ่าน (While - Reading) และการอ่านครั้งหลัง (Post - Reading) เป็นต้น

สรุปได้ว่า ผู้อ่านจะต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น มาใช้เป็นสื่อเพื่อช่วยในการอ่าน ให้ประสบความสำเร็จในการอ่าน คือ อ่านแล้วมีประสิทธิภาพ

การสอนอ่าน

กระบวนการของการสอนอ่าน

กระบวนการของการสอนอ่านที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้มีอยู่ 2 ชนิด ดังนี้

1. กระบวนการจากล่างขึ้นบน (Bottom up Process) เป็นวิธีสอนที่เน้นองค์ประกอบย่อย ๆ ของภาษา นักเรียนต้องพยายามแยกคำทุกคำในประโยค เป็นวิธีสอนที่ไม่เน้นความสำคัญของความรู้เดิมของผู้อ่าน แต่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับหน้าที่ของคำในประโยค

2. กระบวนการอ่านจากบนลงล่าง (Top Down Process) เป็นวิธีการสอนที่เน้นความหมายมากกว่าการแยกองค์ประกอบย่อยของภาษา ผู้อ่านจะถูกสอนให้ใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ การคาดคะเนเรื่องที่อ่าน แรงจูงใจ ความสนใจ ทักษะที่ผู้อ่านที่มีค่อนเนื้อหาที่ใช้ในการทำความเข้าใจกับความหมาย เป็นวิธีสอนที่เน้นให้ความสำคัญต่อกลวิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในการอ่าน เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญต่อประสบการณ์เดิม (Schema Theory) มีผลต่อการเรียนรู้ใหม่มากที่สุด

ศุภวรรณ-เล็กวิไล (2539, หน้า 59) ได้ปรับทฤษฎีคูคแมนที่ใช้กับภาษาที่ 1 มาเป็นแบบจำลองที่ใช้กับภาษาที่ 2 โดยอธิบายเชิงจิตวิทยาจะต้องปฏิสัมพันธ์ของปัจจัย 3 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถเชิงความคิด (Conceptual Abilities) เป็นความสามารถทางสติปัญญา
2. ความรู้เดิม (Background Knowledge) หมายถึง สิ่งที่ผู้อ่านมีความรู้อยู่บ้างก่อนการอ่านเนื้อเรื่อง

3. กลวิธีกระบวนการ (Process Strategies) หมายถึง ความสามารถในการอ่านผู้อ่านจะเลือกใช้องค์ประกอบที่ตามจุดมุ่งหมาย

ทิสนา แชนมณี (2547, หน้า 21) ได้เสนอทฤษฎีกระบวนการประมวลข้อมูลที่สอดคล้อง คลอสเมียร์ ได้อธิบายการเรียนรู้ของมนุษย์ เปรียบเทียบการทำงานของคอมพิวเตอร์กับการทำงานของสมอง เมื่อนมนุษย์รับสิ่งเร้าเข้ามาทางประสาทสัมผัส จะต้องเก็บข้อมูลในการถอดรหัส (Decoding) ด้วยกระบวนการรู้คิด (Metacognition) ซึ่งประกอบด้วยแรงจูงใจ ความตั้งใจ ความมุ่งมั่น รวมทั้งเทคนิคและกลวิธีต่าง ๆ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงควรจัดสิ่งเร้าให้สอดคล้องตรงกับความสนใจของผู้เรียน เพราะจะช่วยให้เกิดใส่ใจและรับสิ่งนั้นไปเก็บบันทึก

การย้ำ ทบทวนย่อย ๆ ใช้กระบวนการขยายความคิด โดยเรียบเรียงผสมผสานขยายความรู้เดิม สัมพันธ์ความรู้ใหม่

โจนาสเซน (Jonassen, 1992 อ้างถึงใน สุภวรรณ เล็กวิไล, 2539, หน้า 58) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการสร้างความรู้ว่า ทฤษฎีให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการของบุคคลในการแปลความหมาย สร้างความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ต่างๆ สมอเป็นเครื่องมือสำคัญของบุคคลที่ใช้ในการแปลความหมาย ซึ่งเกิดการรับรู้ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความสนใจและ ภูมิหลังของแต่ละบุคคล ครูควรส่งเสริมโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างคืบตัว ต้องจัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และส่งเสริมให้ควบคุมตนเองในการเรียนรู้

คาร์โรล (Carrol, 1964 อ้างถึงใน อมรศรี แสงสว่างฟ้า, 2545, หน้า 17) กล่าวว่า การอ่านมีหลักสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. การเสริมแรง (Reinforcement) ช่วยในการวางเงื่อนไขให้การเรียนรู้การสอนมีความมั่นคงในการสอนอ่านที่มีการฝึกอย่างเดียวยังจะไม่เพียงพอ นักเรียนอ่านและเข้าใจได้ต้องอาศัยการเสริมแรงเข้าช่วย ซึ่งครูจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. การหยั่งรู้ (Insight) เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทันทีของเด็กที่มีการลองผิดลองถูก มาหลายครั้ง
3. ทฤษฎีพัฒนาการของ Piaget กล่าวว่า ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับการสั่งสมมาในอดีตจะนำมาประสานกับความรู้ใหม่ เป็นประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความคิดต่าง ๆ นำไปใช้ในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของเด็กที่พบในครั้งต่อไป

สุมาลี ธนวุฒิกิตวรกุล (2541) กล่าวว่าระดับการอ่าน (Reading Levels) คือ ระดับความสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านของนักเรียนแต่ละคน จากการทดสอบความรู้ทางคำศัพท์และความเข้าใจ ครูควรเลือกบทอ่านในระดับที่ตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระดับ

1. ระดับอิสระ (Independent Level) คือ ระดับการอ่านขั้นสูงสุดที่นักเรียนสามารถอ่านได้โดยอย่างอิสระ อ่านด้วยความเข้าใจค่อนข้างสูง สามารถตอบคำถามแบบตีความได้ถูกต้องร้อยละ 90
2. ระดับที่สอน (Instructional Level) คือ ระดับการอ่านที่ครูจะต้องสอน หมายถึงระดับที่นักเรียนสามารถอ่านโดยไม่รู้สึกลำบากหรือง่ายมากนัก อ่านอย่างไม่ตึงเครียด สามารถตอบคำถามแบบตีความได้ถูกต้องร้อยละ 70
3. ระดับความเข้าใจ (Frustration Level) คือ ระดับการอ่านที่นักเรียนอ่านด้วยความยากลำบาก อ่านไม่คล่อง ไม่เข้าใจ เกิดความคับข้องใจ รู้สึกตึงเครียด สามารถตอบคำถามแบบตีความได้ถูกต้องร้อยละ 60

4. ระดับความสามารถในการฟัง (Listening Capacity or Potential Level) หมายถึงระดับสูงสุดที่นักเรียนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาได้เมื่อมีผู้อ่านให้ฟัง คือ เมื่ออ่านเองด้วยความคับข้องใจ ครูจะช่วยโดยการอ่านให้ฟัง เมื่อถามคำถามนักเรียนจะสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 75

แลปป์และฟลัด (Lapp & Flood, 1983, p. 162 อ้างถึงใน สมพร วัฒนศิริ, 2538, หน้า 24) ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการสอนอ่านจากนักจิตวิทยาหลายท่านพอสรุปได้ 3 ทศนะดังนี้

1. ทศนะที่ยึดบทอ่านเป็นหลัก (Text - based) ถือว่าความหมายมาจากเนื้อเรื่องที่อ่าน เมื่อเริ่มอ่านผู้อ่านต้องถอดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียงเป็นสำคัญในกระบวนการอ่านเป็นการวิเคราะห์หน่วยย่อย ๆ ของหน่วยใหญ่ ดังนั้นการอ่านจึงต้องวิเคราะห์สระ และพยัญชนะแต่ละตัวนำมารวมเป็นคำคำหนึ่งแล้ววิเคราะห์คำในประโยคมีความหมายอย่างไร ทศนะนี้มีลักษณะตรงกับทศนะของกระบวนการล่างขึ้นบน (A bottom - up process view of reading)

2. ทศนะที่ยึดผู้เรียนเป็นหลัก (Knowledge - based) หรือ โลภทัศน์ (Schema - View) ถือว่าผู้อ่านเป็นแหล่งที่มาของความหมายที่ได้จากการอ่าน เพราะผู้อ่านเป็นผู้มีประสบการณ์โลกทัศน์ความรู้ความเชื่อต่าง ๆ โดยนำสิ่งเหล่านี้มาช่วยในการแปลความหมายในกระบวนการอ่านนั้น ๆ ทศนะนี้มีลักษณะตรงกับ ทศนะกระบวนการการบนลงล่าง (A top - down view of reading)

3. ทศนะที่ยึดเนื้อหาและผู้เรียนร่วมกัน ซึ่งถือว่าการตอบสนองตัวอักษร ลำดับเหตุการณ์ และโครงสร้างประโยค ต้องนำมาใช้พร้อมกับความเข้าใจในกลุ่มคำซึ่งผู้อ่านต้องนำความรู้ทางภาษาไปสู่การแปลความหมายจากเนื้อเรื่อง ทศนะนี้เรียกว่า ทศนะกระบวนการปฏิสัมพันธ์ในการอ่าน (The interaction process view of reading)

แนวคิดและวิธีการสอนอ่านในปัจจุบันมีหลายวิธีด้วยกัน เช่น วิธีการสอนแบบ CIPPA วิธีการสอนแบบ SQ3R วิธีการสอนแบบ 4 MAT วิธีการสอนแบบ KWL-PLUS เป็นต้น ถึงแม้ว่ารายละเอียดจะแตกต่างกันแต่โดยรวมแล้วเป้าหมายของการสอนอ่านจะคล้ายคลึงกันคือ ต้องการให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจับใจความสำคัญ หารายละเอียดของเรื่อง แปลความ ตีความ ขยายความ และมีเจตคติการอ่านในทางบวก เช่น รักการอ่าน มีความสนใจในการอ่าน เป็นต้น แต่ละแนวทางอาจจะมีการผสมผสานทั้งภาษาศาสตร์และทางจิตวิทยา โดยพิจารณาทั้งลักษณะของธรรมชาติทางภาษาศาสตร์ที่มนุษย์พึงรับรู้และมีประสบการณ์จากวัสดุที่อ่านหรือสิ่งที่อ่านในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งคำนึงถึงกระบวนการอ่านของมนุษย์โดยธรรมชาติเป็นสำคัญ ซึ่งจะเป็นหลักการอ่านที่ดีต่อไปและเข้าใจกระบวนการอ่าน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่อไป

การสอนอ่านแบบ KWL – PLUS

การสอนอ่านแบบ KWL – PLUS เป็นเทคนิคการสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพซึ่งพัฒนาและเผยแพร่โดย โอเกิล (Ogle) ในปี 1986 รูปแบบการสอนประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ Know – Want – Learn (KWL) ซึ่ง วัชร่า เล่าเรียนดี (2547, หน้า 90 - 93) ได้กล่าวถึงเทคนิค KWL ไว้ว่า สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านในทุกระดับได้ และยังสามารพัฒนาในการคิดเชิงวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์ได้อีกด้วย การนำเทคนิค KWL มาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและทักษะการคิดทำได้ง่าย เนื่องจากกรอบและแนวทางฝึกให้คิดเป็นลำดับขั้นตอน โดยครูเป็นผู้มีบทบาทคอยดูแลการฝึกของนักเรียน คอยถามคำถาม เพื่อให้นักเรียนแสวงหาคำตอบและคอยกระตุ้นให้นักเรียนถามคำถามจากเรื่องที่อ่านด้วย นอกจากนี้ สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545, หน้า 75) และสมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ (2544, หน้า 75) ได้กล่าวถึงเทคนิค KWL ไว้ในทำนองเดียวกันว่า เทคนิค KWL เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับทักษะการคิดอย่างรู้ตัวว่าตนคิดอย่างไร มีวิธีการอย่างไร สามารถตรวจสอบความคิดของตนเองได้ และสามารถปรับเปลี่ยนกลวิธีการคิดของตนเอง โดยผู้เรียนจะได้รับการฝึกให้ตระหนักในกระบวนการทำความเข้าใจ มีการจัดระบบข้อมูลเพื่อการดึงมาใช้ภายหลังอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเทคนิควิธีการ KWL นั้นเป็นตัวอย่างที่ได้จากขั้นตอน คือ K (What we know) นักเรียนรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน W (What we want to know) นักเรียนต้องการรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และ L (What we have learned) นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากเรื่องที่อ่าน และต่อมาในปี 1987 คาร์ และ โอเกิล (Carr & Ogle) ก็ได้พัฒนารูปแบบ KWL เป็นรูปแบบ KWL – PLUS โดยคงสาระสำคัญและแนวทางการปฏิบัติเดิมของ KWL ไว้แต่เพิ่ม การเขียนแผนผังความคิด (Mapping) และการสรุปเรื่องจากการอ่าน (Summarizing) อันเป็นการพัฒนาทักษะการเขียนและการพูด นอกเหนือ จากทักษะการฟังและการอ่าน ในเรื่องของเทคนิค KWL – PLUS นั้น วัชร่า เล่าเรียนดี, (2547, หน้า 91 - 95) ได้กล่าวไว้ว่า เทคนิค KWL – PLUS ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญของเทคนิค KWL คือ (K) ระบุสิ่งที่รู้ เรื่องที่รู้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ระบุหรือหัวข้อที่กำหนด (W) อยากรู้อะไรบ้าง จากสิ่งหรือเรื่องที่ระบุในขั้นแรก และ (L) เรียนรู้อะไรบ้างจากเรื่องที่กำหนดหลังจากอ่านเสร็จแล้ว และเพิ่มเติมในส่วนของการทำผังมโนทัศน์บทสรุปของเรื่องราวต่าง ๆ ที่อ่านเมื่อจบกระบวนการ KWL แล้ว ซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ KWL – PLUS ขึ้นอยู่กับการถามคำถามการกระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถามโดยสามารถเชื่อมโยงเรื่องที่กำลังอ่านกับเรื่องที่เคยรู้มาก่อนได้อย่างสร้างสรรค์ กล่าวได้ว่าเทคนิค KWL – PLUS ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจได้เพราะแต่ละขั้นตอน

จงใจให้นักเรียนอ่านคิดวิเคราะห์ จากการเสริมแรงของครูจะช่วยให้ นักเรียนอยากรู้ อยากแสวงหา คำตอบที่หลากหลายลึกซึ้งมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ สวัสดิวงศ์ (2547, หน้า 117 - 118) ที่พบว่า ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิค KWL – PLUS สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

การสอนอ่านแบบ KWL – PLUS เป็นกลวิธีการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจและการสรุป ความที่มีขั้นตอนเป็นกระบวนการ โดยด้วยย่อต่าง ๆ มีความหมายดังนี้

K	= Know	หมายถึง ความรู้ที่มีอยู่แล้ว
W	= Want to Know	หมายถึง สิ่งที่ต้องการรู้จากการอ่าน
L	= Learned	หมายถึง สิ่งที่อยู่หลังจากการอ่าน
PLUS	= การเขียนแผนภูมิ และการเขียนสรุปความ	

สรุปได้ว่าการสอนอ่านแบบ KWL – PLUS ก็คือการจัดกิจกรรม ของ KWL แล้วเพิ่มใน ส่วนการเขียนแผนผังความคิด (Mapping) และการสรุปเรื่องจากการอ่าน (Summarizing) โดย ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม และให้ความรู้พื้นฐานหลักการอ่านเพื่อความเข้าใจ (การจัด กลุ่มละความสามารถ ชี้แจงจุดประสงค์เกณฑ์การให้คะแนน การดำเนินกิจกรรม การให้ความรู้ พื้นฐานเกี่ยวกับหลักการอ่านเพื่อความเข้าใจ)

2. การจัดกิจกรรมฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (ให้นักเรียนดูความสัมพันธ์กับเรื่องที่อ่าน การใช้เกม การใช้คำถาม เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องที่อ่าน)

ขั้นกิจกรรมการอ่านเพื่อความเข้าใจ มี 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 กิจกรรมก่อนการอ่าน นักเรียนรู้อะไร (What we know) ครูตั้งคำถามให้ นักเรียนระดมกำลังสมองเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมระหว่างการอ่าน นักเรียนต้องการรู้อะไรเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน (What we want to know) นักเรียนอ่านแล้วค้นหาคำตอบ

ขั้นที่ 3 กิจกรรมหลังการอ่าน นักเรียนเกิดการเรียนรู้อะไร (What we have learned) ตอบคำถามจากการอ่าน นำข้อมูลมาจัดประเภท

ขั้นที่ 4 กิจกรรมการสร้างแผนผังความคิด (Mapping) จากการอ่าน

ขั้นที่ 5 กิจกรรมการสรุปเรื่องจากการอ่าน (Summarizing) และนำเสนอต่อ ชั้นเรียน ร่วมอภิปราย

3. การวัดประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ

สรุปได้ว่าการสอนอ่านแบบ KWL-PLUS ก็คือการจัดกิจกรรมของ KWL แล้วเพิ่มเติมในส่วนของการสรุปสาระสำคัญและให้ทำแผนผังความคิด (Mapping) เพื่อสรุปความคิดรวบยอดหลักของนักเรียนและสรุปสาระสำคัญเพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียนอีกครั้ง น

ขั้นตอนการสอนอ่านแบบ KWL-PLUS

การสอนอ่านแบบ KWL-PLUS เป็นกลวิธีการสอนที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้นและสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การสอนอ่านแบบ KWL-PLUS มีขั้นตอนดังนี้

กิจกรรมก่อนการอ่าน

1. กระตุ้นความรู้พื้นฐาน โดยให้นักเรียนระดมพลังสมองแสดงความคิดและอภิปรายสิ่งที่รู้เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องนั้น และถ้ามีคำถามที่ไม่สามารถตอบได้ในช่วงการอภิปราย นักเรียนจะเก็บคำถามเหล่านั้นไว้หาคำตอบในช่วงขณะอ่าน เมื่อเสร็จสิ้นการระดมพลังสมอง และการอภิปรายแล้ว ให้นักเรียนเขียนสิ่งที่ตนเองคิดว่ารู้เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องนั้นลงในช่อง K

2. นักเรียนจัดประเภทข้อมูลที่เขียนไว้ใน ช่อง K ครูสาธิตการจัดแยกประเภทข้อมูลให้นักเรียนดูเป็นแบบอย่างโดยการคิดดัง ในขณะที่ครูจัดประเภทข้อมูลและรวมข้อมูลให้อยู่ในประเภทเดียวกันนักเรียนคาดเดาว่า จะอ่านพบข้อมูลใดเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังจะอ่านบ้าง

3. นักเรียนตั้งคำถามตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการทราบในขณะที่อ่าน แล้วเขียนลงในช่อง W คำถามเหล่านี้อาจเป็นคำถามจากข้อมูลที่ได้จากการอภิปราย หรือเป็นคำถามที่ได้จากการพิจารณาถึงหัวข้อหลักที่คาดว่าจะพบในบทอ่านก็ได้ การตั้งคำถามในลักษณะนี้ นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายการอ่านได้อย่างอิสระเสรี ซึ่งเป็นผลให้นักเรียนมุ่งจดจ่อกับบทอ่านและตรวจสอบตนเองในขณะที่เรียนรู้ด้วย

กิจกรรมระหว่างการอ่าน

1. ในการสอนนั้นครูแบ่งบทอ่านเป็นสองส่วน ส่วนแรกครูเป็นแบบอย่าง และส่วนที่สองเป็นส่วนที่นักเรียนปฏิบัติเอง โดยครูให้เริ่มอ่านเพียง 1 หรือ 2 ย่อหน้าแรกก่อน ในขณะที่อ่านนั้น นักเรียนจะหยุดอ่านเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของตนเองโดยตรวจคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ในช่อง W วิธีนี้ก่อนที่นักเรียนจะอ่านจบย่อหน้า นักเรียนจะรู้ว่าตนเองได้เรียนรู้อะไรบ้าง และยังไม่เข้าใจตรงไหนบ้าง

2. ในขณะที่นักเรียนอ่าน และได้พบข้อมูลใหม่ๆ นักเรียนจะตั้งคำถามเพิ่มเติมลงไป ในช่อง W ด้วยก็ได้ วิธีนี้นักเรียนจะสามารถอ่านบทอ่านได้จบโดยที่นักเรียนจะพิจารณาสิ่งที่

อ่านไปแล้วเป็นการกำกับการเรียนรู้ของตนเอง และอาจสร้างคำถามเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางในการอ่าน

3. นอกจากนี้ในขณะที่อ่านนักเรียนจะต้องจดบันทึกข้อมูลใหม่ๆ ลงในช่อง L การทำเช่นนี้จะช่วยให้เลือกข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญจากแต่ละย่อหน้าได้ ประเด็นสำคัญนี้จะเป็พื้นฐานให้กับกาเขียนในขั้นต่อไป และช่วยในการทบทวนเนื้อหาด้วย

กิจกรรมหลังการอ่าน

1. นักเรียนอภิปรายถึงสิ่งที่นักเรียนรู้ในช่วงขณะอ่าน นำคำถามที่ตั้งไว้ในช่วงก่อนอ่าน และขณะอ่านมาทบทวนหาคำตอบ ถ้าคำถามใดไม่มีคำตอบจากเนื้อเรื่อง นักเรียนสามารถหาคำตอบได้จากการอ่านเพิ่มเติม หรือถามผู้รู้

2. นักเรียนเขียนแผนผังความคิดแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล

3. นักเรียนเขียนสรุปความรู้ที่ได้จากการอ่าน

ในการสอนกระบวนการ KWL – PLUS นั้น ครูจะเป็นแบบอย่างให้ในเบื้องต้น โดยครูเป็นผู้นำและให้นักเรียนค่อย ๆ ปฏิบัติเอง และเพิ่มบทบาทความรับผิดชอบในการเรียนของตนเองมากขึ้น โดยครูจะต้องคอยดูแลให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขงาน บอกข้อบกพร่อง และนักเรียนจะรับผิดชอบการเรียนด้วยตนเอง ในที่สุดนักเรียนจะกลายเป็นผู้เรียนรู้ คือ นักเรียนจะอ่านเข้าใจและสรุปความได้ ซึ่งจะสามารถนำกระบวนการ KWL – PLUS ไปใช้กับบทอ่านอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่า การอ่านแบบ KWL – PLUS เป็นยุทธวิธีในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจวิธีหนึ่ง ที่ช่วยนักเรียนในการสร้างเสริมประสบการณ์ และมีส่วนร่วมในประสบการณ์ เน้นที่วิธีการสอนอ่านที่เป็นยุทธวิธีแบบทำนายน คือ ช่วยให้ผู้อ่าน พัฒนาการหาข้อยืนยัน หรือไม่ยืนยัน ด้วยการตั้งสมมุติฐานในการอ่าน ซึ่งช่วยกระตุ้นประสบการณ์เดิมของนักเรียน และเป็นแนวทางในการหาข้อมูลขณะอ่าน และในขั้นหลักการอ่าน การอภิปรายเกี่ยวกับการทำนายนช่วยให้นักเรียนเห็นข้อมูลใหม่ที่มีผลต่อสิ่งที่นักเรียนรู้แล้วด้วย การนำการสร้างแผนภูมิ และการเขียนสรุปความมาใช้ร่วมกับกระบวนการ KWL – PLUS นั้นจึงจัดว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพดีเยี่ยมในการช่วยให้นักเรียนเรียงลำดับขั้นตอนของข้อมูลได้ สร้างความหมายจากบทอ่านได้

การสร้างแผนผังความคิด

แผนผังความคิด มีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น แผนภาพโครงเรื่อง แผนภูมิรูปภาพ แผนผังความหมาย แผนภูมิรูปภาพความคิด เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า แผนผังความคิด ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิจัยให้ความหมายไว้ดังนี้

อมรศรี แสงส่องฟ้า (2545, หน้า 43) ให้ความหมายของแผนผังความคิดไว้ว่า หมายถึง เทคนิคการสร้างผังโยงความสัมพันธ์ความหมาย เป็นเทคนิคที่นำมาใช้ในการสอนอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องที่ให้อ่านเขียนโยงความสัมพันธ์ความหมาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องที่อ่านตลอดทั้งใจความสำคัญ ลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นลำดับ สอดคล้องกับ ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545, หน้า 112) ที่กล่าวว่า แผนผังความคิดจะแสดงถึงกระบวนการคิดในรูปแบบภาพของความคิดที่มีหัวเรื่องที่คิอยู่กลางและมีความคิดเรื่องย่อย ๆ คลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ แดกสาขาออกไป

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2546, หน้า 174) ให้ความหมายแผนผังความคิดไว้ว่า หมายถึง ความคิด ความเข้าใจที่สรุปเกี่ยวกับการจัดกลุ่มสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จัดเป็นกลุ่มความคิดรวมยอดเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของความคิดระหว่างความคิดหลักและความคิดรองลงไป

ฟรีแมน (Freeman, 2004, p. 187) ให้ความหมายของแผนผังความคิดไว้ว่า รูปแบบพิเศษที่แสดงเครือข่ายของรูปภาพความคิด เพื่อสำรวจ รวบรวมความรู้และแบ่งส่วนข้อมูลประกอบด้วย (Node Cell) สำหรับใส่ความคิดรวมยอดมีเครื่องหมายแสดงทิศทาง ลูกศรที่อธิบายความสัมพันธ์แต่ละองค์ประกอบ

สรุปได้ว่าแผนผังความคิด หมายถึง การเขียนเชื่อมโยงความคิด ความเข้าใจเพื่อสรุปความคิดรวมยอด แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างแผนผังที่มีสาระสำคัญ หรือเชื่อมโยงความคิดให้เห็นโครงสร้างในภาพรวมของความหมายที่เกี่ยวข้องเป็นเรื่องราวเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการใช้แผนผังความคิด

นักการศึกษาได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการใช้แผนผังความคิด ดังนี้

ฟรีแมน (Freeman, 2004, p. 187) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการใช้แผนผังความคิด ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความเข้าใจขององค์ความรู้
2. เพื่อศึกษาและแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลใหม่ ๆ
3. เพื่อทราบพื้นฐานความรู้ที่มีมาก่อน
4. เพื่อรวบรวมความรู้และข้อมูลใหม่
5. เพื่อใช้แบบโครงสร้างหรือกระบวนการ
6. เพื่อแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา

ลัวซิง (Lauzing, 2004, p. 197) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการใช้แผนผังความคิดไว้ดังนี้

1. เพื่อรวบรวมความคิด การระดมสมอง
2. เพื่อใช้ในการออกแบบโครงสร้างที่มีความซับซ้อน
3. เพื่อใช้ในการสื่อสารความคิดที่มีความซับซ้อน

4. เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้นเป็นการบูรณาการความรู้ใหม่กับความรู้เก่า

5. เพื่อประเมินความเข้าใจ หรือวิเคราะห์ความเข้าใจที่ผิด

จึงสรุปได้ว่า แผนผังความคิดมีวัตถุประสงค์ในการนำมาใช้เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆ จากการรวบรวมความคิดโดยการระดมกำลังสมองเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา และยังแสดงความสัมพันธ์ในการอธิบายข้อมูล ขั้นตอนกระบวนการที่มีความซับซ้อนให้เข้าใจง่ายขึ้น โดยการใช้แผนผังความคิด

ประโยชน์ของการใช้แผนผังความคิด

แผนผังความคิดจัดเป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการอ่านของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมไปสู่การเรียนรู้เรื่องใหม่ได้ง่ายขึ้น และสามารถที่จะเชื่อมโยงการเรียนรู้ได้อย่างมีความสัมพันธ์กับรายวิชาต่างๆ ดังที่ ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545, หน้า 112) และอมรศรี แสงส่องฟ้า (2545, หน้า 47) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้แผนผังความคิดไว้สอดคล้องกันว่า แผนผังความคิดมีประโยชน์ ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความคิดและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีวิจารณญาณ สามารถใช้ประสบการณ์เดิมเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้เรื่องใหม่หรือรับรู้อะไรใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ช่วยพัฒนาการทำงานของสมองทั้งสองข้าง โดยที่สมองซีกซ้ายทำงานเกี่ยวกับภาษา ตรรกะ การตัดสินใจบนพื้นฐานของหลักฐานการวิเคราะห์ การแยกประเภท การจัดเรียงลำดับ สมองซีกขวาทำงานเกี่ยวกับการมองเห็นรวม จินตนาการ สีสัน มิติ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้นักเรียนสามารถดึงข้อมูลจากระบบความคิดได้ง่ายขึ้น เพราะข้อมูลได้มีการบันทึกโครงสร้างอย่างเป็นระบบ

2. ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ของครู

2.1 ช่วยให้ครูสามารถฝึกฝนทักษะปัญญาให้เกิดแก่ผู้เรียนได้ง่ายขึ้น ทำให้นักเรียนอ่านได้ด้วยตนเองเพราะได้รับการฝึกให้คิดประเมินข้อเขียน ถ่ายโอนข้อมูลในขณะอ่านอย่างต่อเนื่อง

2.2 ช่วยให้ครูเข้าใจกระบวนการคิดของนักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.3 ช่วยให้ครูสามารถประเมินพัฒนาการทักษะการคิดของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องจากแผนภูมิรูปภาพความคิดของนักเรียน

รูปแบบการสร้างแผนผังความคิด

รูปแบบการสร้างแผนผังความคิดมีหลายรูปแบบและไม่ถือว่ารูปแบบใดเป็นรูปแบบที่ดีที่สุด ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของความหมายในแผนภาพต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของเรื่อง

ที่นำมาอ่าน เอนฮันท์ และเลนนิ่ง (Enhanced & Learning, 2004 อ้างถึงใน วิไลวรรณ สวัสดิ์วิศิษฐ์, 2547, หน้า 68 - 73) ได้จำแนกรูปแบบของแผนผังความคิด ตามลักษณะโครงสร้างไว้หลายรูปแบบด้วยกัน และที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับการสร้างแผนผังความคิดจากการอ่านสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. แผนผังรูปดาว (Star Diagrams) เป็นแผนผังความคิดที่ช่วยในการจัดระบบข้อมูลในลักษณะพื้นฐานจากการระดมสมองที่เกี่ยวกับเรื่องอย่างง่าย เช่น ข้อเท็จจริง ลักษณะเฉพาะของสิ่งต่าง ๆ
2. แผนผังรูปภาพแมงมุม (Supporting Details) ใช้สำหรับบทอ่านที่แสดงประเด็นสำคัญของเรื่อง และรายละเอียดสนับสนุน
3. แผนผังลูกโซ่ ใช้สำหรับบทอ่านที่แสดงลำดับเวลา ลำดับขั้นตอนขบวนการหรือขั้นตอน ตลอดจนการบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ
4. แผนผังแสดงเหตุผล ใช้สำหรับบทอ่านที่แสดงเหตุผล จากเหตุไปหาผล หรือจากผลย้อนกลับมายังเหตุก็ได้
5. แผนผังก้างปลา ใช้แสดงปัจจัยหลัก ปัจจัยสนับสนุนและรายละเอียดที่ส่งผลต่อประเด็นปัญหาหลัก
6. แผนผังต้นไม้ ใช้แสดงปัจจัยหลักและปัจจัยประกอบ การจัดประเภทลักษณะข้อเท็จจริงต่าง ๆ

นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2544 ก, หน้า 73 - 80) ได้จัดรูปแบบแผนผังความคิด โครงเรื่องเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการจัดกลุ่ม รูปแบบนี้จะยึดความคิดรวบยอดเป็นสำคัญ และจัดกลุ่มตามลำดับความคิดรวบยอดย่อยเป็นแผนผังความคิด โครงเรื่อง มักเขียนเป็นแผนผังกิ่ง ได้แก่ แผนผังต้นไม้ แผนผังแสดงการเปรียบเทียบ แผนผังแสดงเหตุผล แผนผังก้างปลาแสดงเหตุผล แผนผังแสดงการแก้ปัญหา
2. รูปแบบความคิดรวบยอด รูปแบบนี้จะมีความคิดหลัก และมีข้อเท็จจริงที่แบ่งเป็นระดับมาสนับสนุนความคิดหลัก เช่น การกล่าวถึงลักษณะการบรรยาย การรวบรวมปัญหา การแก้ปัญหา การเปรียบเทียบ เป็นรูปแบบของความคิดรวบยอด
3. รูปแบบการจัดลำดับ รูปแบบนี้จะเป็นการจัดลำดับตามเหตุการณ์ การจัดลำดับตามกาลเวลา การจัดลำดับการกระทำก่อนหลังหรือตามกระบวนการ มีการเริ่มต้นและสิ้นสุด
4. แผนผังวงกลม รูปแบบนี้เป็นชุดของเหตุการณ์ภายใต้กระบวนการไม่มีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุด แต่เป็นเหตุการณ์ที่ลำดับต่อเนื่องกัน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้แผนผังความคิดเพื่อฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยโดยใช้การสอนอ่านแบบ KWL-PLUS แผนผังรูปแบบการจัดกลุ่ม (แผนผังต้นไม้ แผนผังก้างปลา แผนผังเมฆมูม แผนผังแสดงเหตุผล) แผนผังแบบความคิดรวบยอด และแผนผังแสดงลำดับตามเหตุการณ์ โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา คือ ความเหมาะสมกับเนื้อหาทักษะที่ต้องการพัฒนา และความง่ายในการสร้างแผนผังความคิดตามระดับชั้น

การสร้างแผนผังความคิดโดยใช้ใบงาน KWL

นักเรียนสามารถสร้างแผนผังความคิดได้โดยใช้ ใบงาน KWL ขั้นแรกให้นักเรียนจำแนกข้อมูลในช่อง L ให้เป็นหมวดหมู่ นักเรียนถามตนเองว่าในแต่ละประโยค แต่ละข้อความนั้นอธิบายถึงอะไร การทำเช่นนี้นักเรียนจะพบหัวข้อต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

เมื่อเลือกและจัดประเด็นสำคัญ ๆ ไว้เป็นประเภท ๆ แล้วให้นำชื่อเรื่องมาเป็นศูนย์กลางของแผนภูมิ และจัดหัวข้อของข้อมูลรายละเอียดแต่ละประเภทไว้รอบ ๆ โดยมีเส้นโยงจากชื่อเรื่องไปยังหัวข้อต่าง ๆ อย่างชัดเจน

นักเรียนสามารถใช้แผนผังความคิดที่สำเร็จนี้สร้างคำถามเพื่อศึกษาข้อมูล ในตอนแรกอาจจะถามคำถามจากรายละเอียดประกอบใจความหลักก่อน และในขั้นต่อไปจึงถามคำถามจากใจความหลัก และรายละเอียดประกอบใจความหลักรวมกัน

นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านไม่คล่อง อาจมีปัญหาในการสรุปความบทอ่าน เพราะว่าอาจจะเลือกข้อมูลที่ไม่ใช่ประเด็นสำคัญของบทอ่านมา หรืออาจจะละเลยข้อมูลสำคัญในส่วนสุดท้ายของบทอ่านไป KWL-PLUS จะช่วยให้ทักษะการสรุปความของนักเรียนเหล่านี้ดีขึ้น เพราะข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญได้เลือกแยกออกไว้แล้วในช่วง KWL พร้อมทั้งจัดเรียงและบูรณาการแล้วในช่วงการสร้างแผนผังความคิด ดังนั้นส่วนที่สำคัญที่สุดในการสรุปย่อจึงเสร็จสิ้นแล้วตั้งแต่ขั้นตอนนี้

เนื่องจากแผนผังความคิดมีเส้นโยงให้เห็นถึงการจัดเรียงข้อมูล นักเรียนจึงสามารถเขียนสรุปความได้อย่างง่ายดาย โดยนำศูนย์กลางของแผนผังความคิดมาเป็นชื่อเรื่อง และนำหัวข้อของข้อมูลที่แยกเป็นประเภทหมวดหมู่ไว้มาเป็นหัวข้อเรื่องของย่อหน้าใหม่ รายละเอียดประกอบใจความหลักในแต่ละประเภทจะเป็นส่วนที่ช่วยขยายความใจความหลักในย่อหน้านั้น

จากผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า การสอนโดยใช้แผนผังความคิดใช้ได้ดี ทั้งในการสอนอ่านและเขียนข้อความประเภทต่าง ๆ ดังตัวอย่างงานวิจัย ต่อไปนี้

ซิเนตรา (Sinatra, 1986, pp. 4 - 13) ศึกษาการใช้วิธีสอนแบบแผนผังความคิดหลังการอ่าน เพื่อใช้เป็นกิจกรรมก่อนการเขียน กับนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่มีปัญหาในการเรียน ปรากฏว่าความเข้าใจในการอ่านสูงขึ้น

สุพาณี วรรณการ (2533) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความคงทนในการจำโดยใช้เป็นกลยุทธ์แทนกิจกรรมก่อนการอ่านและการสอนศัพท์แบบ

สุพานี วรรณการ (2533) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และความคงทนในการจำโดยใช้เป็นกลยุทธ์แทนกิจกรรมก่อนการอ่านและการสอนศัพท์แบบ คั้งเดิม ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียน โดยวิธี สอนแบบแผนภูมิความหมาย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยวิธีสอนตามคู่มือครู. ส่วนความคงทนในการจำของการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ไม่แตกต่างกันการใช้ กระบวนการแผนภูมิความหมาย จึงให้ผลดีต่อการเรียนการสอนในด้านการสอนอ่าน โดยเฉพาะ การสอนหลังการอ่านจะทำให้ความเข้าใจในการอ่านสูงขึ้น

สรุปได้ว่า การนำกระบวนการแผนผังความคิดมาใช้ในการสอนอ่าน เป็นสิ่งที่ช่วย อำนวยความสะดวกในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน โดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง ความคิดหลัก ๆ ของเนื้อหาเข้าด้วยกัน จะทำให้ผู้อ่านสามารถสังเคราะห์ความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการทดสอบความเข้าใจของตนเองไปด้วยในตัว และการกระชับความคิดด้วยแผนภูมิ ทำให้เนื้อหาเห็นชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น วิธีสอนโดยใช้แผนผังความคิด นับว่าเป็นกลวิธี หนึ่งในกระบวนการรับรู้ เรียนรู้ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการใช้ความคิด การใช้แผนผังความคิดเป็น กิจกรรมหลังจากการอ่าน จะช่วยให้นักเรียนระลึกเรื่อง เรียบเรียง และเขียนข้อมูลออกเป็น โครงสร้างได้

การจดบันทึก

การจดบันทึกเป็นเทคนิคที่ต้องใช้เวลา เนื่องจากการจดบันทึกช่วยในการสรุปความ และ จัดเรียงเรียงข้อมูลที่อ่าน นักเรียนจึงสามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกตามเป้าหมายที่ตนเอง ต้องการ

ในการจดบันทึก ผู้เรียนจะจดใจความหลัก ๆ และใจความที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นผู้เรียน จึงสามารถทบทวนแนวคิดสำคัญ ๆ ที่ได้จากบทอ่านได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องกลับไปดูบทอ่านเดิม เป้าหมายในการจดบันทึกคือ ต้องการให้ผู้เรียนสนใจเรื่องที่อ่าน และพิจารณาว่าข้อความใดสำคัญ และข้อความใดไม่สำคัญ การจดบันทึกและปริมาณข้อความที่บันทึกขึ้นอยู่กับเป้าหมายของผู้เรียน

วิธีการบันทึกของผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และ รูปแบบการเรียนของแต่ละคน ดังนั้นการบันทึกจึงมีความหลากหลาย แต่ที่สำคัญคือข้อมูลต้อง ถูกต้องและเรียบเรียงไว้อย่างชัดเจน

ริงเกอร์ และเวฟเบอร์ (Ringle & Weber, 1984, pp. 311 - 312) อธิบายว่าใน การจดบันทึกนักเรียนจะจดบันทึกสิ่งที่ได้จากการอ่านบทอ่านโดยใช้ภาษาของนักเรียนเอง แต่ ไม่ว่าจะจดบันทึกแบบใดก็ตามสิ่งที่ควรเน้นคือ ความชัดเจน การเรียบเรียง และความถูกต้อง ซึ่งใน ระยะแรกนักเรียนอาจจะจดบันทึกตามโครงสร้างของผู้เขียน โดยจัดเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมทั้ง ชั้นเรียน จนกว่านักเรียนจะเห็นคุณค่าของเทคนิคนี้ว่าสามารถนำไปใช้ได้จริงในเวลาเรียน นักเรียน

สามารถเลือกข้อความที่ครอบคลุมบทอ่านได้ สามารถจดบันทึกด้วยภาษาของนักเรียนเองได้ สามารถเสริมเพิ่มเติมรายละเอียดลงในบันทึกของตนเองได้ และสามารถพิจารณาได้ว่าควรเพิ่มเติมข้อมูลลงในบันทึกเพื่อความกระจ่างชัดเจนขึ้นหรือไม่

สรุปได้ว่า การจดบันทึกช่วยในการสรุปความ ผู้เรียนสามารถทบทวนแนวคิดสำคัญที่ได้จากบทอ่าน เป้าหมายที่สำคัญในการจดบันทึกเพื่อต้องการให้ผู้เรียนสนใจเรื่องที่อ่าน แต่ในการจดบันทึกจะต้องเน้นที่ความชัดเจน การเรียบเรียง และความถูกต้อง ช่วยให้ผู้ระลึกข้อมูลที่อ่านไปแล้วได้ดี การจดบันทึกนับว่าได้ประโยชน์ในการนำไปใช้จริงด้านการเรียน ส่งผลให้นักเรียนประสบผลสำเร็จได้ด้วย

การสรุปความ

ไฮดิ และแอนเดอร์สัน (Hidi & Anderson, 1986, pp. 473 - 493) อธิบายว่าการสรุปความคือการรวบรัดข้อมูลให้เห็นใจความสำคัญของข้อความในบทอ่าน การสรุปความช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่อ่าน และสามารถเขียนเรียบเรียงข้อมูลด้วยตนเองได้

จากการศึกษาของ บรอมลีย์ และแมคเคนเวนนี่ (Bromley & Mckenveny, 1986, pp. 392 - 395) พบว่า การเขียนสรุปความ ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านคำและความเข้าใจมากขึ้นส่งเสริมให้นักเรียนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และช่วยให้การเรียนโดยทั่วไปดีขึ้น เทเลอร์ (Taylor, 1986, pp. 134 - 146) ชี้แจงว่า นักวิจัยหลายท่านได้ระบุว่า การเขียนสรุปความเป็นวิธีการของการระลึกถึงเรื่องที่อ่านและการสำรวจความเข้าใจของตนเองได้อีกด้วย บราวน์ และคนอื่น ๆ (Brown & others, 1981, pp. 14 - 21) เพิ่มเติมว่า การเขียนสรุปความ ยังช่วยเสริมด้านการเรียนรู้ ทำให้ความหมายและความหมายแฝงของเรื่องที่อ่านกระจ่างชัดขึ้น

โดลิต คอมพิววัน และเคย์ (Dole, Compione, & Day, 1991, pp. 139 - 164) อธิบายว่าการเขียนสรุปความให้ตนเองอ่าน เป็นการเขียนเพื่อเสริมความเข้าใจและระลึกข้อมูลที่สำคัญในบทอ่านผู้เขียนสรุปความจะเป็นผู้อ่านแต่ผู้เดียว และเขียนได้ดีขณะอ่าน ยิ่งกว่านั้นการเขียนสรุปความแบบนี้ ไม่ต้องกังวลถึงจำนวน เนื้อหา คุณภาพ หรือความกระจ่างชัดของบทสรุปที่ตนเองเขียน และไม่ต้องคำนึงถึงกลไกในการเขียนสรุปความ

ไฮดิ และแอนเดอร์สัน (Hidi & Anderson, 1986, pp. 473 - 493) อธิบายว่า บทสรุปส่วนมากที่นักเรียนเขียนเป็นการเขียนสรุปความที่ผู้อื่นอ่าน กล่าวคือ ครูให้นักเรียนเขียนสรุปความหนังสือ บทความ หรือเรื่องราว ซึ่งผู้อ่านอาจจะเป็นครูหรือเพื่อนนักเรียนด้วยกัน เพราะฉะนั้นนักเรียนต้องคำนึงถึงความยาว การเชื่อมโยง โครงสร้างไวยากรณ์ เป็นต้น นักเรียนต้องพยายามเลือกข้อมูลที่สำคัญที่สุดและรวบรัดให้เป็นบทสรุปความที่เข้าใจง่ายและถูกต้องซึ่งใช้แทนบทอ่านเดิม การเขียนสรุปความสะท้อนให้เห็นความสามารถในการทำความเข้าใจข้อมูลในบทอ่าน การจัด

เรียบเรียงข้อมูล การเขียนสรุปความต่างจากการเขียนในรูปแบบอื่น ๆ เพราะการเขียนสรุปความ ต้องมีการวางแผน และขยายความคิดก่อนลงมือเขียน ถ้าบทอ่านสับสนก็จะทำให้นักเรียนทำความเข้าใจได้ยาก ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการเขียนสรุปความ โดลี คอมพิววัน และเคย์ (Dole, Compione, & Day, 1991, pp. 139 - 164) อธิบายเพิ่มเติมว่า การเขียนสรุปความให้ผู้อื่นอ่าน จึงเป็นการแปลการสรุปความจากความเข้าใจไปสู่กิจกรรมเรียงความ

ฮิล (Hill, 1991, pp. 536 - 539) อธิบายว่า การเขียนสรุปความในเชิงเนื้อหา นั้น การแปลข้อมูลจากแผนผังข้อมูลมาเป็นการสรุปความ เป็นกระบวนการพื้นฐานของนักเรียนจากการฝึกเขียน แผนผังข้อมูลจากบทอ่าน ซึ่งเป็นขั้นแรกของการเขียนสรุปความ นักเรียนจะเรียนรู้ถึงการพิจารณาใจความสำคัญ และรายละเอียดประกอบใจความหลัก การเรียนรู้การเขียน โครงร่างแผนผัง ซึ่งสามารถแปรไปเป็นการเขียนสรุปความได้อย่างง่าย และเมื่อนักเรียนถ่ายโอนความคิดจากแผนผังไปสู่การสรุปความได้นั้น แสดงให้เห็นว่า แผนผังข้อมูล เป็นเสมือน โครงร่างในการเขียนสรุปความ นักเรียนสามารถบรรจุข้อความลงในบทสรุปได้ทันที ดังนั้น การสรุปความจึงเป็นงานที่ไม่ยากของนักเรียน จากการวิจัยเกี่ยวกับการสรุปความหลายฉบับ กล่าวถึงหลักการในการสรุปความไว้ 5 ข้อ ซึ่งถ้านำหลักการเหล่านี้ไปใช้อย่างเหมาะสมจะช่วยให้สามารถรวบรวมข้อความสำคัญ ๆ ของบทอ่านไว้อย่างถูกต้องชัดเจน หลักการ 5 ข้อดังกล่าว คือ

1. การคัดลอกข้อมูลที่ผู้อ่านพิจารณาแล้วว่า ไม่สำคัญ
2. การคัดลอกข้อมูลที่ผู้อ่านพิจารณาแล้วว่าเป็นข้อมูลที่มีความหมายซ้ำกัน
3. การสร้างคำหรือกลุ่มคำที่มีความหมายครอบคลุมกลุ่มข้อมูลที่เป็นประเภทเดียวกัน เช่น กลุ่มข้อความเกี่ยวกับอาหาร ลักษณะ หรือเป็นกลุ่มข้อความเกี่ยวกับการกระทำเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกัน
4. การบ่งชี้ใจความหลักของย่อหน้า
5. การสร้างประโยคใจความหลักของย่อหน้า ในกรณีที่ผู้เขียนไม่ได้กล่าวถึงใจความหลักของย่อหน้านั้น

เทเลอร์ (Taylor, 1986, pp. 193 - 206) กำหนดเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียน โดยกำหนดอัตราการใช้คะแนนจาก 1 – 3 และพิจารณาเกี่ยวกับ

1. ความถูกต้องชัดเจน
 - 1.1 ข้อความมีความหมายตรงตามเนื้อเรื่อง
 - 1.2 แนวคิด (ที่ผู้อ่านเสนอไว้ในบทอ่าน) ครบถ้วนสมบูรณ์
 - 1.3 ข้อความไม่สับสน
 - 1.4 ความผิดพลาดทางไวยากรณ์ไม่ทำให้แนวคิดสับสน

2. ใจความสำคัญหรือใจความหลัก ลำดับความสำคัญของใจความหลักซึ่งไม่นับรายละเอียดมากเกินไป

3. ความรวบรัด

3.1 ความยาวของบทสรุป

3.2 ความสามารถในการรวบรัด คัด เลือกข้อมูลที่ให้ความหมายซ้ำกันและไม่สำคัญ

4. การใช้ภาษาของตนเอง ความสามารถในการเขียนโดยใช้ภาษาของตนเองตามความคิดของตนเองได้

การสรุปความกับการอ่านแบบ KWL – PLUS

การสรุปความเป็นกิจกรรมที่นำมาเสริมในกระบวนการ KWL เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจดีขึ้น โดยพิจารณาใคร่ครวญถึงสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ไปแล้ว ได้เขียนสิ่งที่อ่านไปแล้ว โดยใช้ความเข้าใจอย่างมีเหตุผล และได้แสดงออกถึงสิ่งที่เรียนไปแล้ว โดยใช้ภาษาของตนเอง

ในการสรุปความนั้น นักเรียนต้องตรวจสอบข้อมูลจากบทอ่านทั้งหมด แยกประเด็นสำคัญออกมาสังเคราะห์และสร้างบทอ่านขึ้นมาใหม่ โดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง ซึ่งต้องเชื่อมโยงกันอย่างมีเหตุผล เข้าใจง่าย และสามารถใช้เป็นตัวแทนของบทอ่านเดิมได้

ในการเรียนการอ่านโดยใช้กระบวนการ KWL – PLUS นั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ การพัฒนาทักษะการถ่ายโอน นักเรียนต้องสามารถนำกลวิธีนี้ไปใช้ในสถานการณ์อ่านอื่น ๆ ได้อีกด้วย และต้องสามารถควบคุมการเรียนรู้ในการทำความเข้าใจของตนเองว่าจะใช้กลวิธีนี้ให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบทอ่านอย่างไร เมื่อใด

ดังนั้นในการสอนกระบวนการ KWL – PLUS นั้น ครูจะเป็นแบบอย่างให้ในเบื้องต้น โดยครูเป็นผู้นำและให้นักเรียนค่อย ๆ ปฏิบัติเอง และเพิ่มบทบาทความรับผิดชอบในการเรียนของตนเองมากขึ้น โดยครูจะต้องดูแลให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขงาน บอกข้อบกพร่องและให้นักเรียนจะรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในที่สุดนักเรียนจะกลายเป็นผู้เรียนรู้ คือนักเรียนจะอ่านเข้าใจและสรุปความได้ ซึ่งจะสามารถนำกระบวนการ KWL – PLUS ไปใช้กับบทอ่านอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความพึงพอใจในการเรียน

ความหมายของความพึงพอใจ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

สมจิตร กาหวงศ์ (2540, หน้า 30) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็นหรือทัศนคติที่ดี ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ

วิรุฬ พรรณเทวี (2542, หน้า 68) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้อย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมาก และได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้าม อาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่คนตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

ศุภสิริ โสมาเกตุ (2544, หน้า 54) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจในการเรียน และผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ขึ้นอยู่กับว่ากิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้น ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากน้อยเพียงใด นั่นคือ สิ่งที่คุณครูสอน จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนให้กับผู้เรียน

กู๊ด (Good, 1973, p. 320) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจปฏิบัติงาน หมายถึง สภาพหรือระดับความพึงพอใจของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อคุณภาพของงานนั้น

จากความหมายของความพึงพอใจ สรุปได้ว่าหมายถึง ความรู้สึก หรือเจตคติที่มีต่อ กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องมีสิ่งมากระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจให้กับผู้เรียน การให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมจะนำไปสู่การปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

การที่ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานนั้นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจ การจะสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นจำเป็นต้องมีการตั้งวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการเรียน ดังนี้

ทฤษฎีความต้องการของ เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959, pp. 113 - 115) ได้ศึกษาค้นคว้า ทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้กล่าวถึง ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการทำงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

2. ปัจจัยคำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนความพึงพอใจเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งครูผู้สอนต้องจัดบรรยากาศสื่ออุปกรณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน การทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง

2. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่นๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดี จะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสมซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของของรางวัล หรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน และผลตอบแทนภายนอก โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ

ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์

มาสโลว์ (Maslow, 1970, pp. 69 - 80 อ้างถึงใน ภคินีเข็มทอง แซ่ลิ้ม, 2543, หน้า 11 - 12) มีความคิดเห็นว่าทุกคนมีความต้องการอยู่เสมอ และไม่มีสิ้นสุด เมื่อได้รับความต้องการอย่างหนึ่งจะต้องการอีกอย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะความต้องการ 5 ระดับ ได้แก่

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการขั้นมูลฐานของมนุษย์ และเน้นสิ่งจำเป็นที่สุดในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน และความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการความปลอดภัย เป็นความรู้สึกที่ต้องการความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตทั้งในปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งรวมถึงความต้องการความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตทั้งในปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งรวมถึงความก้าวหน้า และความอบอุ่นใจด้วย

3. ความต้องการทางสังคม เมื่อต้องการด้านร่างกาย และความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการด้านสังคม ก็เริ่มเป็นสิ่งที่สำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคล เป็นความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับตนเข้าเป็นสมาชิก ได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ ได้รับความ

เป็นมิตร และความรักจากเพื่อนร่วมงาน

4. ความต้องการที่จะมีฐานะ เติบโตหรือมีชื่อเสียง ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความอยากเด่นในสังคม ต้องการให้บุคคลอื่นยกย่องสรรเสริญในสังคม รวมถึงความเชื่อมั่นในตนเองในเรื่องความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระเสรีภาพ

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความคิดของตนเอง เป็นความต้องการระดับสูงที่อยากจะทำให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่าง ตามความคิดเห็นของตนเอง เป็นความต้องการที่ยากแก่การแสวงหามาได้

การวัดความพึงพอใจ

หลักการวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจเป็นสิ่งที่ยุ่งยากพอสมควรเพราะเป็นการวัดคุณลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์ และความรู้สึกหรือเป็นลักษณะทางจิตใจ คุณลักษณะดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตาม ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ยังสามารถวัดได้ โดยอาศัยหลักการสำคัญคือการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดความพึงพอใจ ภคินีเข้มทอง แซ่ลิ้ม (2543, หน้า 157 – 159) ดังนี้

1. ความคิดเห็น ความรู้สึกหรือความพึงพอใจของบุคคลนั้นจะคงที่อยู่ช่วงหนึ่งนั้นคือความรู้สึกนึกคิดของคนเราไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือผันแปรตลอดเวลาอย่างน้อยจะต้องมีช่วงใดช่วงหนึ่งที่มีความรู้สึกของเรามีความคงที่ ทำให้ไม่สามารถวัดได้
2. ความพึงพอใจของบุคคลไม่สามารถวัดหรือสังเกตเห็นได้โดยตรง การวัดจะเป็นแบบทางอ้อม โดยวัดแนวโน้มที่บุคคลแสดงออกหรือพฤติกรรมที่เป็นอยู่
3. ความพึงพอใจ นอกจากแสดงออกในรูปทิศทางของความรู้สึกนึกคิด เช่น สนับสนุนหรือคัดค้าน ยังมีขนาดหรือปริมาณความคิดความรู้สึกนั้นอีกด้วย เช่น ระดับความมากน้อยของความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจ ด้วยวิธีใดก็ตามจะต้องมีส่วนประกอบ 3 อย่าง คือ ตัวบุคคลที่จะวัด มีสิ่งเร้า เช่น การกระทำเรื่องราวที่บุคคลแสดงความพึงพอใจตอบสนอง และสุดท้ายต้องมีการตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับต่ำ สูง มาก น้อย

สิ่งเร้าที่จะนำไปใช้เร้า ที่นิยมคือ ข้อความความพึงพอใจ ซึ่งเป็นสิ่งเร้าทางภาษาที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของสิ่งนั้น เพื่อให้บุคคลสนองตอบออกมาเป็นระดับความรู้สึก มาก ปานกลาง น้อย เป็นต้น

วิธีเขียนข้อความพึงพอใจ จะประกอบไปด้วยข้อคำถามโดยทำหน้าที่เป็นตัวเร้า ให้บุคคลแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกออกมา การวัดความพึงพอใจจะได้ผลถูกต้อง และเชื่อถือได้มากน้อย

เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อความของข้อความที่ใช้ถาม การเขียนข้อความเพื่อวัดความพึงพอใจ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพิจารณาโดยยึดถือหลักต่อไปนี้

1. ใช้ข้อความที่กล่าวถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เป็นปัจจุบัน
2. หลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงทำให้ไม่ทราบความรู้สึกหรือความคิดเห็น ของบุคคล
3. ข้อความที่ใช้ต้องสามารถเดาความหมายได้ คือ สามารถบอกทิศทาง หรือความคิดเห็นของบุคคลได้
4. ข้อความนั้นต้องมีความเป็นปรนัย คือ มีความชัดเจน มีความหมายแน่นอน ไม่ใช้ภาษาวกวน หรือคลุมเครือ
5. ข้อความหนึ่ง ๆ ควรแสดงความคิดเห็นเพียงอย่างเดียว เช่น ไม่ควรให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น โดยใช้ข้อความว่า “การสอนแบบบรรยายทำให้เสียเวลามาก ได้ผลการเรียนไม่ดี” ควรแยกข้อความนี้ออกเป็นหลาย ๆ ข้อความ เช่น
 - 5.1 การสอนแบบบรรยายทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย
 - 5.2 การสอนแบบบรรยายทำให้ผู้เรียนขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. ข้อความที่ใช้ควรมีลักษณะกลาง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็น ได้ทั้งทางบวก และทางลบ ควรหลีกเลี่ยงการใช้คำบางคำ เช่น เสมอ ทั้งหมด ไม่เคยเลย เท่านั้น เพียงแต่ เพียงเล็กน้อย
7. หลีกเลี่ยงข้อความที่ไม่อาจแสดงความคิดเห็นได้ หรือข้อความที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะพิจารณา เช่น ข้อความที่กล่าวออกนอกเรื่องที่จะศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัย พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ KWL – PLUS เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์ที่ฝึกทักษะการคิดและการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้พื้นฐานกับความเข้าใจ ดังนี้

ทิพสร มีปิ่น (2539, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน และเจตคติการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวังประจวบวิทยาคม จังหวัดตาก ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ ด้วยวิธี KWL – PLUS กับการสอนอ่านตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ ด้วยวิธี KWL – PLUS มีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครู แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ .01 ส่วนเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ ด้วยวิธี KWL – PLUS และนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน และความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ ด้วยวิธี KWL – PLUS ก่อนการทดลองแตกต่างกับหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

วิจิตรา นรสิงห์ (2540, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน และเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธี KWL – PLUS กับการสอนอ่านตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกลวิธี KWL – PLUS กับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครู มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกลวิธี KWL – PLUS มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่ากับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครู ส่วนเจตคตินั้นนักเรียนโดยที่ได้รับการสอนด้วยกลวิธี KWL – PLUS มีเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอ่านตามคู่มือครู

สุมาลี ธนวุฒิกิตวรกุล (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน การเขียน และความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธี KWL – PLUS ประกอบกับกลวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้กับการสอนอ่านตามคู่มือครู อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน 80 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธี KWL – PLUS ประกอบกับกลวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้กับการสอนอ่านตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธี KWL – PLUS ประกอบกับกลวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้กับการสอนอ่านตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธี KWL – PLUS ประกอบกับกลวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้กับการสอนอ่านตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรรณี เสวตมาลย์ (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการสอนแบบ KWL – PLUS กับการสอนตามคู่มือครู มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ KWL – PLUS มีผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อมรศรี แสงส่องฟ้า (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทะเลบก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธี KWL – PLUS กับการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 86 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธี KWL – PLUS มีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธี KWL – PLUS มีแรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .5

วิไลวรรณ สวัสดิ์วงศ์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL – PLUS กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดขนาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 32 คน ผลการวิจัยพบว่าทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL – PLUS สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าจากเรื่องที่อ่าน พบว่า ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในการวิเคราะห์ และการสังเคราะห์จากเรื่องที่อ่าน หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL – PLUS สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการประเมินค่าจากเรื่องที่อ่าน หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL – PLUS สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เห็นด้วยต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL – PLUS โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งฝึกให้นักเรียนได้คิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและด้านบรรยากาศการเรียนรู้ทำให้นักเรียนสนุกสนานในการทำกิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนรู้

ชลธิชา จันทร์แก้ว (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH – PLUS กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH – PLUS แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน โดยกำหนดขั้นตอนการจัด

การเรียนรู้คือ การเตรียมความพร้อมและการให้ความรู้พื้นฐาน การจัดกิจกรรมฝึกความสามารถ ด้านอ่านเชิงวิเคราะห์ ประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นกิจกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้ เทคนิค KWLH-PLUS มี 6 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 กิจกรรมก่อนการอ่าน ขั้นที่ 2 กิจกรรมระหว่างการอ่าน ขั้นที่ 3 กิจกรรมหลังการอ่าน ขั้นที่ 4 การหาความรู้เพิ่มเติม ขั้นที่ 5 การสร้างแผนภูมิ ความคิด ขั้นที่ 6 การสรุปเรื่องจากการอ่านขั้นฝึกกิจกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์กลุ่มย่อย และการวัด และประเมินผล ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH-PLUS มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH-PLUS แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยนักเรียนมีความสามารถด้านการจัดลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง การบอกความสัมพันธ์ ของส่วนต่าง ๆ ในเรื่อง ด้านการบอกรายละเอียดของเรื่อง และด้านการบอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียน อยู่ในระดับดีมาก นักเรียนมีความสามารถด้านการสรุปความสำคัญของเรื่องอยู่ในระดับพอใช้ และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWLH-PLUS โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยด้านการจัดการเรียนรู้และด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนเห็นด้วยมาก ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจและการสรุปความ ด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ KWL-PLUS จะช่วยให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น เพราะมีการใช้กลวิธีที่ฝึกทักษะ การคิด การทำความเข้าใจ และการให้ความร่วมมือต่อกลุ่มสูง จึงเป็นวิธีที่เหมาะสมต่อการสอนอ่าน เพื่อความเข้าใจ

งานวิจัยต่างประเทศ

กริว (Crolx, 1986 อ้างถึงใน วิไลวรรณ สวัสดิวงศ์, 2547, 45) ศึกษาผลของการสอน โดยใช้ Metacognitive Self - Monitoring ที่มีต่อความสามารถในการอ่านข้อเขียนที่จำเป็นต่อ ชีวิตประจำวันของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนรู้ต่ำ อายุ 15 และ 16 ปี จำนวน 31 คน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยวิธี “What I Know” เพื่อช่วยให้ อ่านได้ดีขึ้น โดยเลือกบทอ่านที่เป็นที่สนใจของนักเรียนและเป็นบทอ่านที่พบเห็นใน ชีวิตประจำวัน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความสามารถในการอ่านสูงกว่ากลุ่ม ควบคุม และยังมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิธีการในทางบวก ในการอ่านบทอ่านในชีวิตประจำวัน อีกด้วย

บอยล (Boyle, 1986) ศึกษาผลการใช้แผนภูมิที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน และ การเขียนผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับนักศึกษามหาวิทยาลัย California ที่ Berkeley ชั้นปีที่ 1 จำนวน 50 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม สมมติฐานการวิจัย คือ นักศึกษากลุ่มที่ 1 และ 2 ซึ่งสร้างแผนภูมิเรื่องที่อ่าน

จะมีคะแนนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ 3 ซึ่งไม่สามารถสร้างแผนภูมิเรื่องที่อ่าน การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาจาก 4 ตัวแปร คือ 1) การบ่งชี้ใจความและรายละเอียดประกอบใจความสำคัญ 2) ความคล่อง 3) การใช้การเชื่อมความในการเขียน และ 4) คะแนนรวมจากการเขียน ผู้วิจัยได้กำหนดเรื่องให้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มอ่าน 2 เรื่อง แล้วเขียนสรุปความเรื่องที่ 1 และเขียนข้อความเชิงเปรียบเทียบเรื่องที่ 2 นักเรียนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ต้องสร้างแผนภูมิเรื่องที่อ่านในการเขียน ในขณะที่นักเรียนกลุ่มที่ 3 ไม่ต้องสร้างแผนภูมิเรื่องที่อ่าน แต่ให้เขียนตามวิธีการของตนเอง ผลปรากฏว่าคะแนนที่ได้จากการบ่งชี้ใจความสำคัญและรายละเอียดประกอบใจความสำคัญของกลุ่มที่ใช้แผนภูมิและกลุ่มที่ไม่ใช้แผนภูมิแตกต่างกัน แต่กลุ่มที่ใช้แผนภูมิในการเขียนมีคะแนนในการเขียนสรุปความคะแนนการใช้การเชื่อมความในการเขียนสรุปความและข้อเขียนเชิงเปรียบเทียบ สูงกว่าคะแนนของกลุ่มที่ไม่ได้ใช้แผนภูมิในการเขียน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีแนวโน้มว่ากลุ่มที่ใช้แผนภูมิในการเขียนเขียนข้อความได้ยาวกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้แผนภูมิ และมีความสามารถในการบ่งชี้ใจความสำคัญและรายละเอียดประกอบใจความสำคัญและมีคะแนนรวมจากการเขียนข้อความเชิงเปรียบเทียบ สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้แผนภูมิในการเขียน

คาร์ และ โอเกิล (Carr & Ogle, 1987) ได้พัฒนากระบวนการ KWL – PLUS และ ทำการศึกษาโดยได้ทดลองสอนกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 3 แห่ง ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนอ่อน และนักเรียนที่อยู่ในคลินิกซ่อมเสริม จากการสังเกตแบบไม่เป็นทางการ และจากการพูดคุยกับนักเรียน ปรากฏว่า นักเรียนสามารถถ่ายโอนกระบวนการ KWL – PLUS ไปสู่สถานการณ์อ่านอื่น ๆ ได้ และกระบวนการ KWL – PLUS ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่าน และการข่อดความดีขึ้น

จากผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นว่านักเรียนที่อ่านบทอ่านจะมีความสามารถในการอ่านได้ดี ถ้าได้เลือกบทอ่านที่ตนสนใจ และเป็นบทอ่านที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิธีการในทางบวก ทั้งการใช้แผนภูมิการเขียนสรุปความของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในการเขียนสรุปความเรื่องที่กำหนดให้ การใช้การเชื่อมความในการเขียนสรุปความและข้อเขียนสูง และเขียนข้อความได้ยาว สามารถบ่งชี้ใจความสำคัญและรายละเอียดได้ นอกจากนี้การนำกระบวนการ KWL – PLUS มาใช้ซ่อมเสริมให้กับนักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านและการข่อดความดีขึ้นอีกด้วย